

ULUSLARARASI HAKEMLİ İLETİŞİM VE EDEBİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

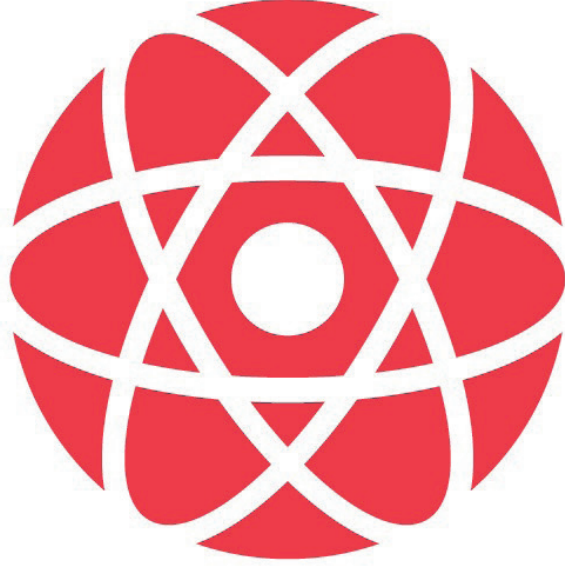
INTERNATIONAL PEER-REVIEWED JOURNAL
OF COMMUNICATION AND HUMANITIES RESEARCH

PRINT ISSN: 2148-3930 - ONLINE ISSN: 2148-3965

(SAYI: 13 YIL: 2016 - ISSUE: 13 YEAR: 2016)

İMTİYAZ SAHİBİ

İSTANBUL
BİLİM VE AKADEMİSYENLER DERNEĞİ

www.istanbulbilimveakademisyenlerdernegi.org

UHİVE DERGİMİZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

1. Dergimiz hakemli ve uluslararası indeksli bir dergidir. Her yayın en az iki alan uzmanı hakem tarafından değerlendirilmektedir. İki alan hakemi tarafından olumlu “yayınlanabilir” yönünde rapor almayan yayınlar dergimizde yayınlanmaz. Bu durum karşısında hiçbir yazar(lar) dergimiz üzerinde bir hak iddiasında bulunamaz. Dergimizde yayınlanmaya hak kazanan “Etik Kurul Raporu” bulunan yayınlara dair etik kurul bilgileri yazılı olarak editörlüğe gönderilmesi ve sisteme yayın yüklenirken sisteme yüklenmesi zorunludur. Etik kurul raporu olan ve sisteme bilgisi girilmeyen ya da yazılı olarak editörlüğe bilgileri ulaştırılmayan çalışmalardan doğan her türlü sorumluluk yazar(lar)’a aittir. Dergimizin hiçbir kurulu ve yetkilisi bu konuda maddi ve manevi sorumluluk kabul etmez. Dergi kurul ve üyeleri “yetkilileri” Hukuki yükümlülük altına alınamaz. Her yazar ve yazarlar bu durumu peşinen kabul etmiştir.
2. Dergi hakem ve kurullarında yer alan akademisyen ile diğer yetkililer hakkında yazar(lar) dergi sistem işleyişi sürecine dair bir talepte bulunamaz. Bulunsalar bile herhangi bir bilgi kendilerine verilmez, sistem süreci değiştirilmez. Dergimiz ile ilgili her türlü bilgi derginin web sayfasında [www. uhedergisi.com](http://www.uhedergisi.com) adresinden edinilebilir.
3. Dergimiz yılda DÖRT sayı şeklinde çıkmakta her yılın “Mart – Haziran – Eylül ve Aralık” aylarının son günü derginin sayısında bulunan tüm makaleler tek cilt halinde dergi web sistemine yüklenir. Dergi web sisteminden makaleler tüm okuyucular tarafından indirilir ve ilgili eser “makale” ve dergimize atıf yapılmak koşulu ile kullanılabilir. Dergimizin tüm sayılarına okuyucular ücretsiz olarak ulaşmaktadır.
4. Dergimizde yayınlanan tüm makaleler (ISO 9001-2008 Belge No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No: 12880) kalite belgeleriyle ve (2015/04315-2015-GE-18972) Marka patent ile güvence altına alınmıştır. Yayınlanmış olan makaleler kalite, marka patent ve doi bilgileri ile ilgili çalışmanın yazarlarına eserleri hakkında her türlü hukuki hak ve uluslararası güvence sağlamaktadır.

5. Dergimiz basılı ve e dergi olarak yayınlanmaktadır. Print: 2148-3930 / Online: 2148-3965 numarası ile T.C. Kültür Bakanlığından dergimiz hakkında her türlü bilgiye ulaşılabilir.
6. Metin içinde (Yılmaz, 2015: 1) veya (Yılmaz ve diğ., 2015:1) Şeklinde kaynak gösterimi, kaynakçada ise YILMAZ, M., (2015). Rusya’da TV Yayıncılığı ve Ulusal TV Kanallarının İnternet Sitelerinin İçerik Analizi, UHİVE, Sayı: 6, Cilt: 3, ss.1-2 Şeklinde gösterilir. Tüm yazarlar dergimizin son güncel sayılarını takip ederek ilgili sayılarda yayınlanan makalelerdeki yazım formatını kendi çalışmalarında uygulayabilir. İnternet kaynaklarında mutlaka erişim tarihi ve son ulaşılabilen internet linkinin tamamının başta kaynakça ve metnin kullanıldığı sayfa altında numaralandırılarak gösterilmesi bir zorunluluktur.
7. Kaynakça Türkçe alfabe sıralamasına göre düzenlenir. Tüm yazarlar için derginin son sayısındaki yazım formatı dikkate alınmak zorundadır.
8. Dergimiz uluslararası indeksli bir dergi olup dergimizde yayınlanan tüm çalışma ve makaleler derginin yayınlandığı tarih itibariyle ilgili indekslere mail yolu ile ulaştırılır.
9. Dergimizde  zg n araştırma, inceleme, derleme, olgu sunumu, proje ve kitap tanıtımı “makale formatında olmak zorundadır” türünde yayınlara yer verilmektedir.
10. Dergimize gönderilen tüm çalışmalar sisteme yüklendiği Őekil ve an itibariyle başka bir dergide yayınlanmamış, değerlendirmeye alınmamış ve red edilmemiş olması gerekir. Tüm sisteme yüklenen makaleler yazar(lar) tarafından bu kurallara uyulduğunu kabul etmiş sayılır. Aksi durumda ilgili yazar(lar) hakkında dergimiz hukuki haklarını saklı tutar. Oluşabilecek olumsuzluk karşısında maddi ve manevi tüm sorumluluk ilgili yazar(lar)’a aittir. Dergimiz T.C. Kanunlarına göre hareket eder.

GENERAL INFORMATION ABOUT UHİVE JOURNAL

- 1- Our journal is a refereed and internationally indexed journal. Each paper is evaluated by two referees who are field experts. The articles not reported as “issuable” positively by two field referees aren’t published in our journal. None of the author(s) can lay a claim on our journal in this case. Data, concerning the ethics committee of the studies, approved to be published in our journal, having the Ethics Committee Report, should be submitted to the editors in written and uploaded to the system with the article. Author(s) should take the responsibility of their articles, having the Ethics Committee Report, which were not submitted to the editors in written and were not uploaded to the system. None of the committees and the authorities in our journal are responsible for pecuniary and non-pecuniary damages. The committees and the authorities in our journal do not have any legal obligations. Author(s) have accepted this situation beforehand.
- 2- Author(s) cannot make a demand for the journal’s procedure concerning the academicians in journal’s referee board and other boards and other authorities. Even if so, they aren’t given any information, system process cannot be changed. Necessary information about our journal can be obtained from the website of the journal www.uhedergisi.com
- 3- Our journal publishes four times a year, all articles in the relevant volume of journal are uploaded to the web system of the journal in one volume on the last day of the months “March, June, September and December” All readers can download the articles from the journal’s web system and the relevant paper “article” can be used on condition that our journal is cited. Readers can download all volumes of our journal for free.
- 4- All articles published in our journal are assured with certificate of quality (ISO 9001-2008 Doc. No: 12879 & ISO 14001-2004 Doc. No: 12880) and trademark patent (2015/04315-2015-GE-18972). Articles published provide their authors with all kinds of legal rights and international assurance regarding their articles with quality, trademark, patent and doi information.
5. Our journal has both printed and online versions. Necessary information about our journal can be obtained from the T.R. Ministry of Culture with the number Print: 2148-3930 / Online: 2148-3965

6. Reference within the text should be (Yılmaz, 2015: 1) or (Yılmaz et al. 2015:1), in the reference part YILMAZ, M., (2015). TV Broadcasting In Russia And Website Content Analysis Of The National TV Channels , UHİVE International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research, Issue:6, Volume:3, pp.1-2. All authors must follow the latest volumes of our journal and apply the print format of the published articles in their own papers. It is an obligation to indicate the access date of the internet sources and the last accessed full internet link in the references and below the page by giving numbers.
7. References are arranged by the Turkish alphabet. The printing format in the last volume of the journal should be taken into account by all authors.
8. Our journal is an internationally indexed journal, and all articles and papers published in our journal are sent to relevant indices via e-mail by the publication date of the journal.
9. Original research, analysis, compilation, case study, project and book introduction “have to be in an article format” and these publications are also included.
10. All papers sent to the journal and uploaded to the system shouldn't be previously published, not evaluated and not rejected. All articles uploaded to the system are acknowledged that author(s) conform to these rules. Otherwise, our journal keeps its legal rights reserved. All material and moral responsibility regarding a negative situation belong to author(s). Our journal acts in line with the T.R. Law.

İÇİNDEKİLER

ARAŞTIRMA ve UYGULAMA

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARI KULLANIM AMAÇLARININ SİYASİ İLGİLENİM ÜZERİNE ETKİSİ

1-19

Özgür Erkut ŞAHİN, Ahu ERGEN

ÖĞRETİM ÜYESİ YETİŞTİRME PROGRAMI (ÖYP) UYGULAMASININ İPTALİ HAKKINDA FARKLI STATÜDEKİ AKADEMİSYENLERİN GÖRÜŞLERİ: NİTEL ARAŞTIRMA ÖRNEĞİ

20-48

Gönül TEKKURŞUN DEMİR, Ekrem Levent İLHAN

KULAKTAN KULAĞA İLETİŞİMİN İŞLEYİŞİNE YÖNELİK BETİMSSEL BİR ARAŞTIRMA

49-72

Anıl DAL CANBAZOĞLU

ARAŞTIRMA, LİTERATÜR ve İNCELEME

TÜRK ROMANTİK KOMEDİ FİMLERİNDE KADIN VE ERKEK SÖYLEMİ: ÖRNEK FİLM “KOCAN KADAR KONUŞ”

73-83

Özlem ÖZGÜR

CORPORATE CULTURE MANAGEMENT ON SOCIAL MEDIA

84-107

*Sevilay ULAŞ, Gül COŞKUN DEĞİRMEN,
Z. Beril AKINCI VURAL*

REKLAMLARDA ANLAMLARIN YARATILMASI: ALKOLLÜ İÇECEK REKLAMLARININ GÖSTERGEBİLİMSEL ÇÖZÜMLEMESİ

108-127

Anıl DAL CANBAZOĞLU

TÜRKİYE’DE FUTBOL, SİYASET VE MEDYA İLİŞKİSİ: 3 TEMMUZ 2011 ŞİKE OPERASYONU HABERLERİNE ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM

128-157

Raci TAŞCIOĞLU, Burak CEYLAN

CRIME CONTINUITY ON MEDIA: COVER TO LIVE?

158-167

Ekmele GEÇER

THE PRINCESS OF POLKA DOTS: YAYOI KUSAMA & HER POST-STRUCTURALIST ART

168-181

Merve AYDOĞDU ÇELİK

FERİT EDGÜ’NÜN “YOL” İSİMLİ KÜÇÜREK ÖYKÜSÜ ÜZERİNE BİR İNCELEME

182-193

Gökşen YILDIRIM

HALE SEVAL’İN HİKÂYELERİNDE MEKÂN

194-213

Gökşen YILDIRIM, Fatma AKTEMÜR

BENLİKLERİN BEĞENİLERE SUNULDUĞU YENİ ORTAM; INSTAGRAM

214-233

Ayşe Gül SONCU

BAŞ EDİTÖR

Ali Murat KIRIK

BAŞ EDİTÖR YARDIMCILARI

Birgöl ALICI
Gölsüm ÇALIŞIR
Gönöl CENGİZ
Mihalıs KUYUCU

EDİTÖRLER

Ayşe Gül SONCU
Emel POYRAZ
Enderhan KARAKOÇ
Korhan MAVNACIOĞLU
Nursel UYANIKER
İbrahim Sena ARVAS

YAYIN KURULU

Ayşen AKYÜZ
Ali Murat KIRIK
Av. Bülent YILMAZ
Av. Onur BAYKAN
Av. Nazmi ARİF
Ali BÜYÜKASLAN
Ceyhan KANDEMİR
Cengiz ANIK
Emine DEMİRAY
Filiz AYDOĞAN BOSCHELE
Himmet HÜLÜR
Hayriyem Zeynep ALTAN
Onur BEKİROĞLU
Suat GEZGİN
Uğur GÜNDÜZ

TEKNİK EDİTÖR

Ozan KARABAŞ

İNGİLİZCE DİL EDİTÖRLERİ

Feryal ÇUBUKÇU
Gülten GÖKDEMİR
Gökşen ARAS

TÜRKÇE DİL EDİTÖRLERİ

Gülsemin HAZER
Yakup POYRAZ

İSTATİSTİK, ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Ahmet ARSLAN
Ahmet ÇETİNKAYA

SİSTEM EDİTÖRÜ

Ali Murat KIRIK

ULUSLARARASI EDİTÖRLER KURULU

Aashish KUMAR
Bill BLAKE

Branka ARSIC
Brad RAWLINS
Buck TILTON
Carolyn DINSHAW
Christopher CANNON
Christopher BASWELL
Claudio BENZECRY
Carlo GENNARELLI
David BELL
Dennis QUINN
David BIANCULLI
Darran WELLS
Emily C. BLOOM
George BACK
Isabella FREDA
John M. ARCHER
James ELI ADAMS
Jeremy BIRNHOLTZ
Joseph BIERMAN
Jean A. CHRISTIAN
Jennifer J. BAKER
John CENCICH
Jeremy NIELSEN
Joseph APPELT
Julie CRAWFORD
Katherine BIERSE
Keith BRAND
Ken KALETA
Kate BALDWIN
Leora CHERNEY
Mario MURILLO
Marcellus BLOUNT
Maygen CASSITY
Nancy KAPLAN
Nita KEHOE
Nicholas T. BOGGS
Phil PATZMAN
Pamela CORKEY
Pablo J. BOCZKOWSKI
Paul ARNTSON
Rachel ADAMS
Rives COLLINS
Sarah COLE
Susan CRANE
Scott POPE
Stacy WELLS
Thomas AUGST
Una CHAUDHURI
Willie NOSEEP
Wayne MONTGOMERY

HUKUK DANIŞMANLARI

Av. Bülent YILMAZ
Av. Nazmi ARİF
Av. Onur BAYKAN

YAYIN KABUL ETTİĞİMİZ ALAN VE DİSİPLİNLER

- Alman Dili ve Edebiyatı
- Amerikan Dili ve Edebiyatı
- Arap Dili ve Edebiyatı
- Araştırma Yöntemleri
- Basın Ekonomisi ve İşletmeciliği
- Basın Yayın Tekniği
- Batı Dilleri Edebiyatı
- Bilişim
- Bulgar Dili ve Edebiyatı
- Doğu Dilleri Edebiyatı
- Fars Dili ve Edebiyatı
- Fransız Dili ve Edebiyatı
- Gazetecilik
- Görsel İletişim Tasarımı
- Halkla İlişkiler
- Hungaroloji
- Japon Dili ve Edebiyatı
- Kişilerarası İletişim
- Kore Dili ve Edebiyatı
- Radyo Televizyon
- Reklamcılık ve Tanıtım
- Rus Dili ve Edebiyatı
- Sağlık İletişimi
- Sinema
- Sinoloji
- Spor İletişimi
- Türk Dili ve Edebiyatı
- Uluslararası İlişkiler
- Uygulamalı Dilbilim
- Yeni Medya
- İletişim
- İletişim Bilimleri
- İletişim Tarihi
- İngiliz Dili ve Edebiyatı
- İspanyol Dili ve Edebiyatı
- İtalyan Dili ve Edebiyatı

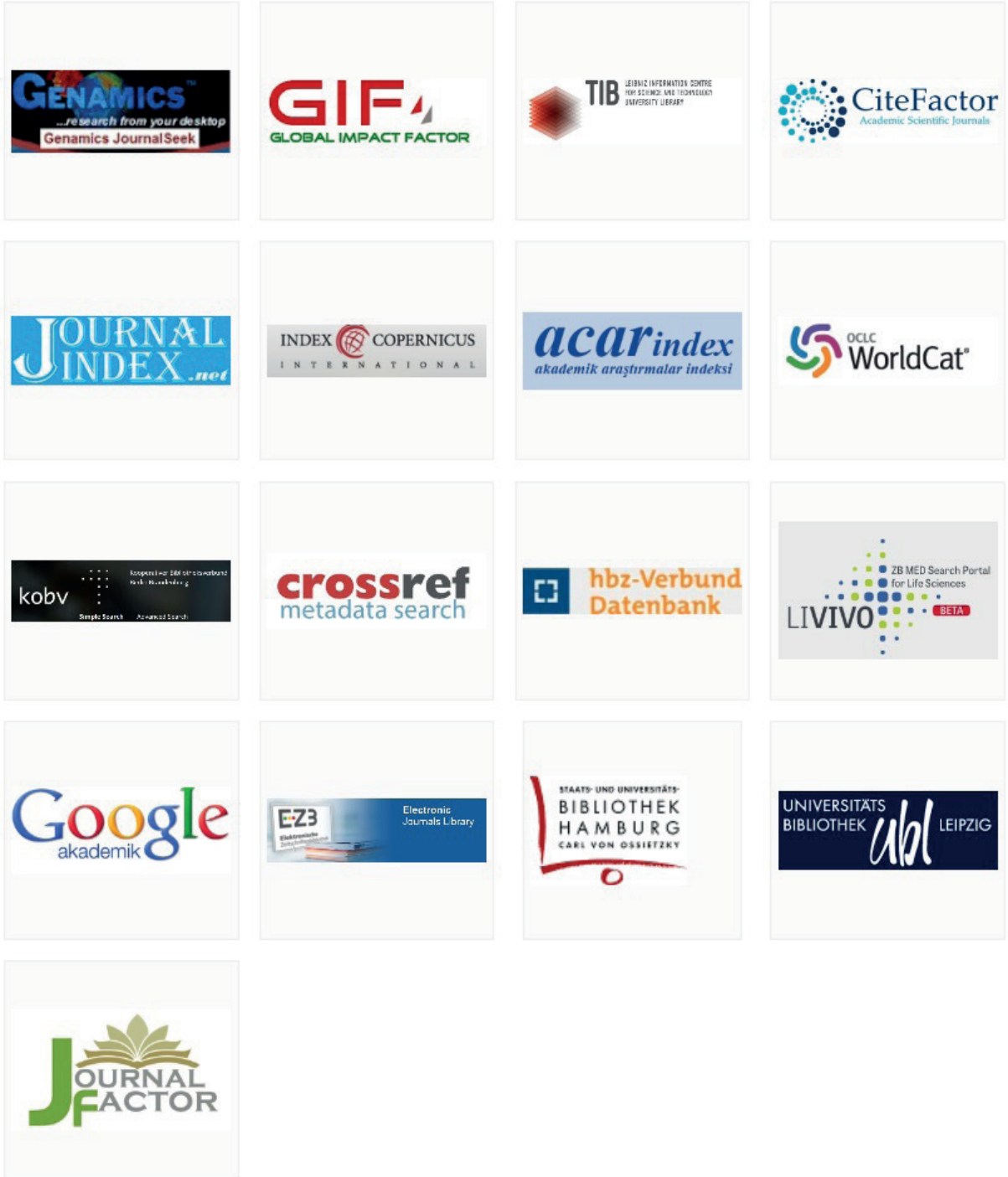
DISCIPLINES

- German Language and Literature
- American Language and Literature
- Arabic Language and Literature
- Research Methods
- Media Economy and Business Administration
- Media Technique
- Western Languages and Literature
- Informatics
- Bulgarian Language and Literature
- Eastern Languages and Literature
- Persian Philology
- French Language and Literature
- Journalism
- Audiovisual Communication Design
- Public Relations
- Hungarology
- Japanese Language and Literature
- Interpersonal Communication
- Korean Language and Literature
- Radio Television
- Advertising and Publicity
- Russian Language and Literature
- Medical Communication
- Cinema
- Sinology
- Sports Communication
- Turkish Language and Literature
- International Relations
- Applied Linguistics
- New Media
- Communication
- Communication Sciences
- Communication History
- English Language and Literature
- Spanish Language and Literature
- Italian Language and Literature

DERGİNİN TARANDIĞI İNDEKSLER

DERGİNİN TARANDIĞI İNDEKSLER

DİĞER DERGİLERİMİZ

1. Uluslararası Hakemli Beslenme Araştırmaları Dergisi	www.dbhadergisi.com
2. Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Anne Çocuk Sağlığı Dergisi	www.jacsdergisi.com
3. Uluslararası Hakemli Pazarlama ve Pazar Araştırmaları Dergisi	www.uhpadergisi.com
4. Uluslararası Hakemli Mühendislik ve Fen Bilimleri Dergisi	www.hmfdergisi.com
5. Uluslararası Hakemli Beşeri ve Akademik Bilimler Dergisi	www.uhbabdergisi.com
6. Uluslararası Aile Çocuk Ve Eğitim Dergisi	www.aceddergisi.com
7. Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi	www.khsdergisi.com
8. Uluslararası Hakemli Tasarım ve Mimarlık Dergisi	www.mtddergisi.com
9. Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi	www.uhpdergisi.com
10. Uluslararası Hakemli Müzik Araştırmaları Dergisi	www.uhmadergisi.com
11. Uluslararası Hakemli Ekonomi Yönetimi Araştırmaları Dergisi	www.uheyadergisi.com
12. Uluslararası Hakemli Akademik Sosyal Bilimler Dergisi	www.iibdergisi.com
13. Uluslararası Hakemli Spor Sağlık ve Tıp Bilimleri Dergisi	www.sstbdergisi.com
14. İş Güvenliği ve Çalışan Sağlığı Dergisi	www.isguvenligivecalisansagligidergisi.com
15. Uluslararası Hakemli Ortopedi Travmatoloji ve Spor Hekimliği Dergisi	www.otshdergisi.com

TÜRKİYE'DE FUTBOL, SİYASET VE MEDYA İLİŞKİSİ: 3 TEMMUZ 2011 ŞİKE OPERASYONU HABERLERİNE ELEŞTİREL BİR YAKLAŞIM ⁽¹⁾

FOOTBALL, POLITICS AND MEDIA RELATIONS IN TURKEY: A CRITICAL VIEW TO THE MATCH-FIXING OPERATION NEWS IN 3 JULY 2011

Raci TAŞCIOĞLU¹, Burak CEYLAN²

¹Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Erzurum / Türkiye

²Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Erzurum / Türkiye

Öz: Futbolun siyaset ve medya birlikteliği uzun zamandır sorgulanan bir konu olmuştur. Siyasetin futbola etkisi ve medyanın futbolu dönüşüme uğratması tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de uzun zamandır tartışılmaktadır. Ancak bu tartışmalar yüzeysel olmaktan öteye geçemezken, '3 Temmuz Şike Operasyonu' gibi devasa boyutta bir olayın ülke gündemine oturmasından sonra durum değişmiştir. Bu tarihten sonra futbol dışı etkenlerin, futbola olan etkisi üzerine verimli tartışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu operasyon için Türk futbolunun miladı denilebilir. Ancak medya kuruluşlarının bu miladı ele alışları çok farklı şekillerde olmuştur. Bazı medya kuruluşları soğukkanlı tavrını bir nebze olsun korurken, kimi medya kuruluşları ise gündemi belirlemek için popülist tarzda hareket etmişlerdir. Bu bağlamda, bu konunun medya tarafından ele alınış şekilleri analiz edilmeye değer görülmüştür. Çalışma kapsamında farklı ideolojik duruşlara sahip Milliyet, Türkiye ve Cumhuriyet gazetelerine ek olarak bir de spor gazetesi olan Fotomaç incelenmektedir. Bu gazetelerin ana sayfalarında şikeyle ilgili haberlerdeki yazılı ve görsel materyaller analiz edilmekte ve gazetelerin konuya yaklaşımlarındaki ortak ve farklı yönler irdelenmektedir. Çalışmada ayrıca, Türkiye'deki futbolun siyaset ve medya ile olan ilişkisinin tarihsel arka planına ışık tutulmaya çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Siyaset, Medya, Şike, Yazılı Basın, Eleştirel Yaklaşım

Abstract: The association of football with politics and media in Turkey is a subject of discussion for a long time. The effect of politics on football and its conversion by media is discussed for a long time in Turkey as well as in the world. However, these discussions were unable to go beyond groundling. After the significant event called '3 July Match-fixing Operation' came to the fore, the situation changed. Thereafter, productive discussions about out of factors' effects on football was appeared. This operation can be regarded as a milestone in football of Turkey. However, channels approached to this milestone in many different ways. Some of them remained objective to some extent while others act with a populist manner for agenda setting. Approaches of the media on the subject resembling 'black hole' has seen valuable to analyse. In addition to the Milliyet, Türkiye and Cumhuriyet, the newspapers which have different ideologic attitudes, a sporting paper named Fotomaç is analysed within the context of research. Visual and written materials about match-fixing news in the front pages of these newspapers is analysed and both similar and different aspects between the approaches to the subject is examined. In addition to these, historical background behind the relationship between football with politics and media in Turkey is tried to be enlightened

Key Words: Football, Politics, Media, Match-Fixing, Written Media, Critical Approach

Doi: 10.17361/UHIVE.20161324497

(1) *Sorumlu Yazar: Raci TAŞCIOĞLU, Atatürk Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü, Erzurum / Türkiye, tascio@atauni.edu.tr racitascioglu@gmail.com Geliş Tarihi / Received: 03.11.2016 Kabul Tarihi / Accepted: 04.12.2016 Makalenin Türü: Type of article (Araştırma – Literatür / Research -Literature) Etik Kurul Raporu: Yok – None of Ethics Committee*

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

GİRİŞ

Futbol, şüphesiz kitleleri peşinden sürükleyen en büyük spor etkinliğidir. Futbolun gücü öylesine büyüktür ki bazen yaşanan savaşların seyrini bile etkilemektedir. Futbolun böylesine bir güce sahip olduğunu öğrendikten sonra akıllara bazı sorular gelmektedir. Peki, futbolun bu gücü nereden gelmektedir? Futbol, insanlar için neden böylesine önemlidir? Futbol, insanların hayatında neden bu denli belirleyici bir güçtür? Akıllara gelen bu sorulara verilen cevapların tümü eksik olmakla birlikte hepsi doğrudur. Çünkü futbol bir tecrübe alanıdır. Her tecrübe biraz eksik, biraz taraflı olduğu için yukarıdaki soruları tam anlamıyla cevaplamak mümkün değildir.

3 Temmuz 2011 günü Türk futbolu en büyük tecrübelerinden birini deneyimlemeye başlamıştır. Ülke tarihinin gördüğü en büyük şike operasyonuna bu tarihte başlanmış, başta Aziz Yıldırım olmak üzere birçok şahıs operasyon kapsamında gözaltına alınmıştır. Yaşanan olayın büyüklüğü ile orantılı bir biçimde medya kanalları konuyu haberleştirmeye ve yorumlamaya başlamıştır. Ancak operasyonun sıcaklığı biraz dindikten sonra farkı tartışmalar yaşanmaya başlamıştır. Operasyonun yapıldığı ilk tarihlerde konu sportif açıdan ele alınırken, daha sonraları ise hukuki ve siyasi argümanlar üzerinden tartışmalar yaşanmıştır. Bu değişim aynı zamanda şike operasyonunun geçirdiği değişimi de göstermektedir.

Tüm bu değişimlerin gerçekleştiği dönemlerde medya, gündemi oluşturma ve yönlendirme kısmında büyük bir rol üstlenmiştir. Medyanın üstlendiği bu rol liberal medya anlayışı açısından yadırganacak bir durum değildir. Ancak konuyu eleştirel bir perspektiften ele alındığında, medyanın ‘şike operasyonu’ sürecindeki tutum ve davranışları şüphe uyandırmaktadır.

‘Şike operasyonu’ veya ‘şike davası’ olarak adlandırabileceğimiz süreci ‘kara delik’ olarak tanımlamak yanlış olmayacaktır. Bu süreç öylesine güçlü bir çekim gücüne sahip olmuştur ki, futbolun etrafında kümelenmiş olan siyaset, hukuk ve medya gibi konuların hepsi ister istemez bu sürece dâhil olmuştur. Bu ‘kara delik’ etrafında şekillenen süreçte, özellikle medyanın duruşunda göze çarpan bazı noktalar vardır. Özellikle yazılı basın üzerinden konu ele alındığında farklı ideolojilere sahip gazetelerin tuhaf bir benzerliği vardır. Bazı bölgelerde aynı bayiden bile temin edilmesi zor gazetelerin, şike operasyonu sürecindeki ortak tutumları hayret verici düzeydedir. Haberin ‘gerçekliğin yeniden inşası’ olarak kabul edildiği bu günlerde, farklı ideolojik tabanlara dayanan gazetelerin ‘şike operasyonu’ konusundaki ortak ‘gerçeklik inşaları’ üzerinde durulması gereken bir benzerliktir.

Bu çalışmanın temel amacı yaşanan ‘şike operasyonu’ sürecinin yazılı basındaki yer

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

alış şeklini, gazetelerin birbiri arasındaki benzerlikleri eleştirel bakış açısıyla incelemektir. Ancak bu yapılırken tüm olup biten sadece ‘şike operasyonu’ çerçevesinde değerlendirilmeyecektir. Bu çalışma aynı zamanda futbolun siyaset ve medya ile olan ilişkisini irdelemektedir. Futbol en başından itibaren bir ‘deneyim alanı’ olarak ele alındığı için, futbolun siyaset ve medya ile olan ilişkisini yok saymak çalışma için eksik sonuçlar verecektir. Simon Kuper’in (2003) iddia ettiği gibi ‘Futbol asla sadece futbol değildir’dir. Bu iddiadan yola çıkarak ‘futbolda şike asla tek başına futbolla alakalı değildir’ demek yanlış olmayacaktır.

Futbolun ülke topraklarında geçirdiği serüven, aynı zamanda futbolun siyaset ve medya ile olan birlikteliğinin serüvenidir. Futbol ülke topraklarına olağanüstü şartlarda girmiş ve bir süre olağanüstü şartlarda varlığını sürdürmüştür. Ancak siyasi şartların değişmesi futbolu da beraberinde değiştirmiştir. Osmanlı Devleti’nin son dönemlerinden günümüze dek yaşanan siyasi değişimlerin çoğu futbola da yansımıştır. Aynı şekilde medya da siyasi değişimlerle birlikte futbolla farklı birliklikler kurmuştur. Bu bakımdan ele alınca futbol, siyaset ve medyayı birbirinden ayırmak mümkün değildir. Özellikle futbol üzerinden yapılacak her çalışma ve tartışma bir noktadan sonra içinde siyaseti ve medyayı içermek zorundadır. Futbolu sadece bir boş zaman

etkinliği veya popüler bir spor olarak düşünmek yanıltıcı olacaktır. Çalışma kapsamında futbolun hem siyaset ile hem de medya ile kurduğu ilişki dönemlere ayrılarak incelenip, sonuç bölümü için bir altyapı oluşturulacaktır. Oluşturulan altyapı sayesinde, yaşanan ‘şike operasyonu’ süreci zihinlerde daha net bir karşılık bulacaktır.

Yöntem

Çalışma kapsamında futbolun hem tarihsel gelişimi hem de siyaset ve medya ile olan ilişkisinin temellerinin kavranabilmesi için literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması çalışmanın kapsamını genişletmekle birlikte söylem analizi için gerekli olabilecek ‘ardalan’ bilgisine kaynak niteliğinde veriler sağlamaktadır.

‘3 Temmuz Şike Davasının’ basında temsili üzerine yapılan bu çalışmada verilerin analizinde yöntem olarak Teun A. van Dijk’in ‘Söylem Analizi’ çözümlemesi modeli kullanılmıştır. ‘Şike Davası’ devasa boyutta bir konudur. Bu dava kapsamında ülke futbolu üzerinden birçok konu tartışılmıştır. Yaşanılan tartışmaların yazılı basındaki sunumunu eleştirel bağlamda analiz edebilmek için bu modelin en uygun yöntem olduğu düşünülmüştür.

Haber bir söylem olarak ele alan Van Dijk’in söylem çözümlemesi modeline kısaca değinecek olursak, model iki bölümden oluşmak-

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

tadır. İlk bölüm ‘makro yapı’dır. Makro yapı kendi içinde ‘tematik’ ve ‘şematik’ olmak üzere iki bölüme ayrılır. Başlık, alt başlıklar, fotoğraflar ve haber girişleri ‘tematik’ bölümde incelenirken, durum ve yorumlar ise şematik çözümlene bölümünü oluşturmaktadır. Durum ve yorumlama kısmında haber metninde yer alan göndermelere, ardalın bilgisine, haber kaynaklarına bakılır. Modelin ikinci kısmını ise ‘mikro yapı’ oluşturur. Bu bölüm aslında analizin anlamsal düzeyini oluşturur. Kelime seçimleri, bölgesel uyum, haberin retoriği gibi çözümlenmeler mikro yapı kısmında yer alır (Özer, 1997: 6).

Analiz boyunca van Dijk’ın söylem çözümlemesinde yer alan mikro ve makro yapılar üzerinden ana (birinci) sayfaları incelenmiştir.

Örneklem

Çalışma kapsamında, Türkiye’de ulusal yayımlanan günlük gazete evreni baz alınarak, farklı ideolojik duruşlara sahip *Türkiye*, *Cumhuriyet* ve *Milliyet* gazeteleri ile ayrıca, üç büyükler ağırlıklı futbol haberleriyle öne çıkan ve günlük bir spor gazetesi olan *Fotomaç* da çalışmanın örneğine dahil edilmiştir. Spor gazetesini örnekleme dâhil edilmesinin sebebi spor(futbol) basınının konuyu ele alış şeklini göstermektir. Bu bakımdan spor gazetesinin seçimi bilinçli bir tercihtir. Şike haberlerinin yazılı basına düştüğü 4 Temmuz 2011 tarihinden itibaren 15 gün boyunca ga-

zetelerin ana sayfaları incelenerek şikeyle ilgili haberler analiz edilmiştir.

‘Şike operasyonu’ haberlerinin yazılı basında yer almaya başladığı ilk günden itibaren toplumun ilgisi oldukça yüksek olmuştur. Taraftarlık olgusu içinde hareket eden okurlar, yaşanan süreç hakkında daha fazla bilgi elde edebilmek için yazılı basına olağanın üstünde ilgi göstermiştir. Bu ilginin farkında olan gazetelerde şike haberlerini gazetelerinin ana sayfalarından eksik etmemiştir. Ancak şike haberlerinin yazılı basına düştüğü 4 Temmuz tarihinden kısa bir süre sonra, gündemi değiştirecek bazı olayların yaşanması nedeniyle, gazetelerde farklı haberler ana sayfalarda manşet olmaya başlamıştır. Özellikle, 14 Temmuz’da yaşanan terör olayı sebebiyle gazeteler ana sayfalarının büyük bir kısmını bu olaya ayırmaya başlamıştır. Ancak şike haberleri ana sayfalarda daha ufak boyutlarda da olsa yer almaya devam etmiştir.

Sadece ana sayfaların incelenmesinin sebebi temel olarak Türk toplumunun okuma alışkanlığı ile alakalıdır. Genellikle gazetelerin ilk sayfası ve spor sayfaları okunduğu için çözümlemenin ana sayfalar üzerinden ilerlemesi çalışma için uygun görülmüştür. Ayrıca, toplumun gazete okuma alışkanlığının bu yönde olduğunu bilen gazeteler, okuyucuların görüşlerini etkilemek ve yönlendirmek için ağırlıklı gündem oluşturacak konuları ana sayfalarında kullanırlar. Bu yüzden ana

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

sayfalar, haber metinlerinin çözümlenmesinde önemli bir yere sahiptir.

TÜRKİYE'ye FUTBOLUN GELİŞİ

Modern futbolun ülke topraklarına girişi 19. Yüzyıl'ın sonlarına denk gelir. İngiltere ile ticari ilişkilerin çokluğundan dolayı, futbol günümüz Türkiye sınırlarına diğer ülkelere göre çok erken bir tarihte gelmiştir. Liman kenti olmasından dolayı İzmir ve Selanik futbolun oynandığı ilk şehirler arasında yer almaktadır. “Bugüne kadar elde edilen bilgilerden, ülkemiz topraklarında ilk futbol maçlarının Selanik'te oynandığı anlaşılmaktadır. 1877 yılında ise, İzmir'in Bornova çayırları futbolla tanışmıştır” (Arıpınar, 1992: 11). 1894 yılına gelindiğinde ise *'Football Club Smyrna'* (İzmir Futbol Kulübü) adı altından bir kulüp kurulmuştur. Bu kulüp Türkiye'de resmi tüzüğü olan ilk resmi futbol takımı özelliği taşımaktadır (Demir ve Talimciler, 2015: 53).

Türk gençleri futbol için oldukça heveslidirler. Ancak yerleşik bazı dini inanışlar ve baskıcı rejim yüzünden futbol oynayamamaktadırlar. Her şeye rağmen 1899 yılında Fuat Hüsnü Kayacan, Reşat Danyal Bey ve birkaç arkadaşı *'Black Stocking'* (Siyah Çoraplılar) adında ilk Türk futbol takımını kurmuşlardır. Ancak bu kulüp oynadıkları ilk maçın ardından ani bir baskına uğramış ve bunun sonucunda kapatılmıştır (Arıpınar, 1992: 13).

Baskıcı rejimin zayıflaması ile birlikte futbol daha bir özgür ortama sahip olmuştur.1905 yılında Mektebi Sultani 'de eğitim gören gençlerden oluşan bir grup bir araya gelerek Galatasaray'ı kurmuştur. Kuruluş amaçlarında dikkati çeken bir nokta vardır. Kurulan bu yeni futbol takımı kendine amaç olarak Türk olmayan takımları yenmeyi seçmiştir. Tarihin o dönemki akışına bakıldığında, tüm dünyada esen milliyetçilik rüzgârı görüldüğü üzere bir futbol takımının kuruluş amacını doğrudan etkilemiştir. 1900'li yılların ilk çeyreğinde Türkiye'de kurulan futbol takımlarında bu amaç, örtülü ya da açık bir şekilde varlığını hissettirmektedir.

Galatasaray'ı takiben birçok kulüp futbol hayatına daha cesur adımlarla adım atmaya başlamıştır. Bu cesur adımlardan biri de Fenerbahçe Kulübü'dür. Fenerbahçe'nin kuruluş hikâyesi diğerlerine her ne kadar benzer olsa da var olan bazı özellikleri sayesinde diğer takımlardan ciddi derecede ayrılmaktadır. İlk olarak kulübün kurucuları “prestijli bir Fransız koleji olan St. Joseph'in Türk öğrencileri arasından” çıkmış insanlardı (Goldblatt, 2006: 169). Saray erkânı ile bir bağı yoktu. Bir diğer farklılık ise, dönemindekilerin aksine Fenerbahçe daha fazla toplumsal tabakaya sesleniyordu. “Fenerbahçe'nin bu dönemde Galatasaray'a kıyasla çok daha dışa açık ve kitlesele bir kulüp olduğu rahatlıkla söylenebilir” (Irak, 2013: 39). Günümüze kadar ulaşan

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Galatasaray-Fenerbahçe rekabetinin kökleri de yine bu tarihlerde atılmıştır.

Yaşanan onca zorluğa rağmen futbol, ülke topraklarına köklerine salmış ve günümüze kadar gelmiştir. Diğer ülkelerin aksine modern futbol Türkiye’de birçok zorlukla karşılaşmıştır. Ancak gençler futbola olan sevgilerine sahip çıkarak, futbol kültürünün oluşmasında büyük başarılar elde etmişlerdir.

TÜRKİYE’de FUTBOL ve SİYASET İLİŞKİSİ

Futbol, Türkiye topraklarına girdiği andan itibaren sürekli gelişme göstermiştir. Bu gelişim beraberinde birçok yeniliği ve ilişkiyi getirmiştir. Bu gelişme ve ilişkiler toplumsal ve siyasal olaylardan bağımsız değildir. Özellikle siyasal mevcut durumun değişmesi ile futbolda bazı değişimlere uğruyordu. Bu değişimin yaşanması da gayet normaldir. Çünkü II. Meşrutiyetten itibaren siyasetin futbola olan ilgisi aşikârdır. Siyasal kadroların futbolun kitleleri harekete geçirme özelliğinin farkında olmalarından dolayı, futbol ile siyaset bağı kopmamak üzere ilk olarak II. Meşrutiyet yıllarında kurulmuştur. O tarihten günümüze kadar siyasal hayatta ki önemli değişimler futbol için birer dönüm noktaları olmuştur. Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar ki geçen sürede yaşanan siyasal olayları düşündüğümüzde, yaşananların hepsi futbola bir iz bırakmıştır. Futbol ve siyaset ilişkisini, yaşa-

nan toplumsal ve siyasal olaylardan bağımsız olarak ele almak yanlış olacağından, dönemlere ayırarak incelemek daha aydınlatıcı sonuçlar verecektir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında futbol, spor politikalarında özel bir yere sahip değildir. Bu yıllarda öncelik beden terbiyesi üzerinden ülke gençlerinin birer ‘yağız ve gürbüz’ evlat olmasıdır (Akın, 2005: 99). Erken Cumhuriyet döneminin spor politikalarında öncü olan cemiyeti kuşkusuz Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı’dır. 1922 yılında kurulan bu cemiyet çok sporlu bir yapıya sahipti. Kuruluşunu Ali Sami Yen’in üstlendiği cemiyet “Türkiye’nin ilk çok kulüplü, çok sporlu ulusal spor yönetimi örgütlenmesidir” (Fişek, 1985: 94). Teşkilatın kurucuları her ne kadar futbol dünyasından gelseler de, teşkilat tamamıyla futbol amaçlı kurulan bir teşkilat değildir. Bu yönü ile de rejimin spor politikaları ile tam bir uyum içerisinde. Cemiyet kendine amaç olarak “gençlere cazip bir faaliyet sahası temin eyleyerek onların içkiden, kumardan ve muhtelif suiistimallerden uzaklaştırmasını temin ve böylece sıhhat ve umumi ahlakı ıslah etmek” olarak benimsemiştir (Akın, 2005: 609). Cemiyetin çalışmaları sayesinde 1923 yılında Türkiye’nin ilk resmi futbol birliği olan Türk Futbol Federasyonu (TFF) kurulmuştur. Bu federasyon ilk olarak uluslararası müsabakalarda boy göstermek için FIFA’ya başvurmuştur. Türkiye 21 Mayıs 1923 tari-

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

hinde FIFA'ya kabul edilmiştir. Her ne kadar sağlık vurgusu Cumhuriyetin ilk yıllarında baskın olsa da, hem siyasi kadrolar hem de futboldaki yönetici kadrolar ilişkilerini yeri geldiğinde kullanmak için sıkı tutmuşlardır. Futbol kulüplerinin stat meselelerinin çözümünde 'sıkı tutulan' ilişkiler büyük bir rol oynamıştır. Sırasıyla Fenerbahçe ve Beşiktaş kulüpleri siyasiler ile kurdukları ilişkiler sayesinde stat meselesini kalıcı olarak çözmüştür. Bu kalıcı çözümün ileride kaybolmaması için futbol kulüpleri, siyasiler ile bağlarını hiçbir zaman koparmamıştır.

Çok partili düzene geçişle birlikte ülke futbolu tam anlamıyla bir yükselişe geçmiştir. Futbol 1950'ler ile birlikte diğer dönemlere göre çok daha popülerdi. Günlük sohbetlerde futboldan daha çok söz ediliyordu. "Futbolun bu popüleriteyi yakalamasının başlıca iki nedeni, tek parti döneminin bittiği ve Demokrat Parti'nin iktidara geldiği Türkiye'de siyasi ve ekonomik koşulların futbola yansması ve ulusal basın ortaya çıkmasıydı" (Kılıç, 2006: 21). Bu iki neden ile birlikte futbol sevgisinde bir patlama yaşandığı kolaylıkla söylenebilir. Demokrat Parti döneminde, ülke futbolunda ortaya çıkan en büyük yenilik profesyonelleşmenin önünün açılmasıdır. TFF'nin 21 Eylül 1951 tarihinde yayınladığı talimatname ile kulüplerin profesyonel olarak örgütlenmelerinin önü açılmıştır. 61 mad-

delik talimatnamenin en önemli maddeleri aşağıdaki gibidir:

- *Altı profesyonel takım kurulduğu takdirde, profesyonel bir lig kurulacaktı.*
- *Profesyonel takım kuracak amatör kulüpler, ayrıca bir de amatör genç takım kuracaktı.*
- *Sözleşme süresi 1 ile 5 sene arasında olacaktı.*
- *Profesyoneller senede 2.500 ile 6.000 lira ücret alacaklardı.*
- *Bir amatör, profesyonel olmak istediğinde sözleşme bedelinin üçte birini ayrıldığı kulübüne ödeyecekti.*
- *Profesyoneller yıllık sözleşmelerindeki bedeller üzerinden kulüpleri tarafından ölüm, hastalık ve kaza sigortasına bağlanacaklardı.*
- *Profesyonellerin transfer ayı Temmuz olacaktı.*
- *Profesyonel ve amatör takım kuran kulüpler bilançolarını teşkilata verecekler ve her zaman için denetime tabi tutulacaklardı (Gökaçtı, 2008: 192-193).*

Futbolda profesyonelleşme ile birlikte kulüpler, eskiye oranla daha güçlü ekonomilerin peşine düşmeye başlamıştır. Bunun yolunun tek başına siyasiler olmadığının farkına va-

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ran kulüpler, yönetimlerinde iş adamlarına yer vermeye başlamıştır. Demokrat Parti ile liberal politikalara geçiş, kulüpleri de liberal anlayışa yöneltmiştir. Artık kulüpler için başarının sırrı güçlü ekonomiler olmuştur.

27 Mayıs 1960 tarihi, artan Ordu-Demokrat Parti geriliminde bir dönüm noktası olmuştur. Ordu yönetime el koyarak DP iktidarına son vermiştir. Bu darbenin siyasi, toplumsal ve ekonomik alana birçok etkisi olmuştur. Ancak çalışma açısından önemli olan darbenin futbol alanına etkisidir. İlk bakışta askeri bir darbenin futbol alanına ne tür bir etkisi olabilir tarzında görüşlerin olması gayet normaldir. Bir bakıma da gerçek bu şekildedir. Ancak futbolun tarihten beri süregelen popülerliği ve kurduğu ilişkiler yüzünden bu gerçeklik geçerliliğini kaybetmiştir. 1960 Askeri darbesinin futbol adına da sonuçları olmuştur.

Askeri müdahalenin futbolu ilgilendiren ilk sonuçlarından biri Futbol Federasyonunun üyelerinin istifaya zorlanmasıdır. İstifa eden üyelerin yerine asker üyeler getirilmiş, Futbol Federasyonunun başına ise Albay Muhterem Özyurt gelmiştir. Federasyonda yapılan bu değişikliğin, askeri yönetimin futbolu kullanacağını işaretlerinden biri olduğu söylenebilir. Nitekim öyle de olmuştur. “27 Mayıs İhtilali’nden 12 gün sonra Ankara’da Türkiye-İskoçya milli maçı oynanmıştır (Atabeyoğlu, 1991: 287). Maçtan önce futbolcularla konuşan Cemal Gürsel, maçın anlam ve öne-

mini futbolculara anlatmış, onlardan söylediklerinin farkında olarak mücadele etmelerini istemiştir.

Askeri müdahalenin ardından önemli futbol kulüpleri de nasibini almıştır. Demokrat Parti Milletvekilleri ile sıkı ilişkiler içinde olan kulüpler ciddi şekilde tehdit edilmiştir. Özellikle Fenerbahçe Kulübü oldukça zor durumda kalmıştır. Neredeyse kapatılmasına kadar gidebilecek bir süreç “FB kulübünün yüksek rütbeli askerler arasında da taraftarlarının olması” sebebiyle ucuz atlatılmıştır (Irak, 2013: 64). Darbenin ardından futbol kaldığı yerden etkinliğine devam etmiştir.

1970’lere gelindiğinde futbol adına değişen bir şey yoktu. Futbol yine en popüler spor olarak hayatına devam ediyordu. Ancak 70’lerin toplumsal ve ekonomik hayatı futbolu ciddi anlamda değişime zorluyordu. Bitmek bilmeyen siyasi çekişmeler ve ülkeye uygulanan ambargo futbol kulüplerinin birtakım önlemler almasına yol açtı. Önlemlerin ilki futbol ve siyaset ilişkisi ile ilgiliydi. Futbol kulüpleri bu döneme kadar siyasetle olan ilişkilerini sıkı tutmuş, kulüp başkanı ve yöneticilerini siyasilerden seçmeye özen göstermişti. Ancak 1970’lerin Türkiye’inde iktidar dengelerinin değişkenlik göstermesi, kulüpleri siyasilerden uzaklaştırıp iş adamlarına yaklaştırmıştır. Bu hamlenin kulüpler adına ekonomik yararı da yüksek oluyordu. İş dünyasından gelen başkanlar ve yöneticiler sayesinde kulüpler

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

kendilerine ekonomik çıkar sağlayabiliyordu. Ülkeye uygulanan ambargo yüzünden bozulan ekonomik şartlarda, iş dünyasından gelen başkanlar kulüpleri adına tüm imkânlarını kullanıyordu. Başta Fenerbahçe olmak üzere Beşiktaş ve Galatasaray'da 1970'lerde kulüp başkanlarını iş dünyasından seçmeye başladılar. Futbol kulüplerinin bu dönemde ekonomik kaygılardan dolayı yaptıkları bir başka şey ise formlarına reklam almaya başlamalarıdır. "Bu uygulama ile daha sonraki yıllarda kulüplere büyük kazanç kapısı açacak olan forma reklamları futbol/spor sahalılarında boy göstermekte ve kulüpler ile taraftarlarının arasına bir 'başkası' girmeye başlamış olmaktadır" (Talimciler, 2005: 169).

Türkiye'de futbol-siyaset ilişkisini derinleştiren ve dönüştüren bir diğer gelişme ikinci kez yine bir askeri darbe olmuştur. 12 Eylül darbe sürecinde futbol kulüpleri ciddi anlamda bir tedirginlik yaşamamıştır. Öyle ki, darbeden yalnızca bir hafta sonra futbol ligleri kaldığı yerden devam etmiştir. Darbe yönetiminin geri çekilmesiyle birlikte futbol çok farklı bir yapıya bürünmüştür. Özellikle Turgut Özal'ın iktidara gelmesiyle futbol günümüzdeki şeklini almaya başlamıştır.

1980'ler itibari ile devletin spor politikasında ciddi bir değişim söz konusu olmuştur. "1980'lerde devletin spor politikalarını biçimlendiren yaklaşım popülist ve faydacıdır. Bu bağlamda spor daha çok geniş kitleleri

etkileme gücüne sahip popüler bir olgu olarak kavramsallaştırılır. ... Bu yeni yaklaşım, Özal hükümetinin spor politikalarının ve futbol ile ilişkisinin temelini oluşturur" (Yarar, 1999: 47). Bu temel, direkt olarak futbolun ülke sporunda öne çıkmasına ve siyasetin futbolu net bir şekilde kullanmasına yol açmıştır. Bir bakıma üstü örtülü bir ilişki biçimi olan futbol ve siyaset ilişkisi, artık görünür hale gelecek ve birbirini inkâr etmeyecektir.

1980 sonrası oluşan güvensizlik ortamında siyasilerin ve siyasi partilerin hedeflerine ulaşması, yani iktidarı ele geçirmesi kolay olmayacağı için eskisinden farklı olarak toplumla yeni güven ilişkilerinin kurulması gerekmiştir. Bu noktada popüler kültürün öğeleri devreye girerek güven zemininin oluşmasında önemli rol oynamıştır. Bu önemli rolü oynayan en önemli olgu futbol olmuştur. Toplum üzerindeki etkisi nedeniyle futbol, toplum ile siyasiler arasında zayıflayan güven ilişkisinin tekrar oluşturulması için bilinçli olarak kullanılmıştır. Özellikle ANAP dönemi ile başlayan futbolun bu bilinçli kullanımını sayesinde futbol kulüpleri ve taraftarlar, potansiyel oy depolarına dönüşmüşlerdir. Bu bağlamda ANAP hükümeti, üçüncü ligin tekrar kurulmasına da öncülük etmiştir. Basının 'politik lig' olarak adlandırdığı üçüncü lig daha sonraları siyasi müdahalelerin çokluğundan dolayı müsabakaların sonuçlarından şüphe

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

duyulan bir lig haline dönüşmüştür (Yarar, 1999: 48-49).

Özal Hükümetinin futbolu kullanım biçimlerinden ilham alınarak, ülkede yaşanan terör meselesine çözüm için futboldan yararlanılmıştır. “Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin ‘hassas’ yapısı göz önüne alınarak, bu yörenin takımlarına ‘özel’ ilgi gösterilmiştir” (Talismenler, 2005: 179). Özel ilginin karşılığını veren ilk kulüp Vanspor olmuş ve 93-94 sezonunda birinci lige çıkmıştır. “Bölge açısından Vanspor’un 1. Lige çıkması önemli bir olay haline gelmiştir. Fakat Vanspor’un 1. Lig serüveni çok uzun sürmemiştir. ... Bir süre çok üretken, büyük bir olay haline gelmiş, ancak Vanspor 1.Lig’de sadece dört sezon mücadele edebilmiştir” (Seçkin, 2008: 270-271).

TÜRK YAZILI BASININDA FUTBOLUN YERİ

Futbol, yaygınlaşmaya başladığı dönemlerden itibaren yazılı basının ilgisini çekmiştir. İnsanların futbola olan bağlılıkları, gazete ve dergilerin futbola dair haber yapmalarını sağlamıştır. Bu haberler aracılığıyla tuttıkları takımlardan, oynanan maçlardan haberdar olan insanlar, gazetelerin tirajlarını belli oranda arttırmıştır. Yazılı basında artan tirajların etkisi ile gazete ve dergiler ilerleyen tarihlerde futbola fazlasıyla yer vermeye başlamıştır. Günümüze kadar gelen bu süreçte futbol gün-

lük gazetelerin neredeyse vazgeçilmezi olmuştur. Aynı şekilde spor dergileri de futbolu kendilerine önemli bir dal olarak seçmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde futbola bakış açısı oldukça kuşkuludur. Yabancı kökenli olması ve dini bazı tartışmalara konu olduğu için futbol uzun bir süre gizli yapılan spor etkinliği olarak varlığını sürdürmüştür. Ancak II. Meşrutiyet’in ilanında sonra futbol adına biraz daha rahat bir ortam ortaya çıkmıştır. Bu uygun ortamda Türk basınındaki ilk spor dergisi ‘Futbol’ yayın hayatına başlamıştır. Derginin sahibi olan Üsküdarlı Mehmet Burhaneddin Bey (Burhan Felek), sekiz sayfadan oluşan derginin tamamını kendisi yazmıştır. Dergide futbol haberleri ile birlikte güreş, eskrim, at yarışı, atletizm, izcilik, halat çekme gibi dönemin popüler diğer sporlarına da yer verilmiştir. Farklı spor türlerinden haberlerin de yer aldığı ‘Futbol’ dergisi, tam anlamıyla bir spor dergisi özelliği taşımaktadır.

Dergi yayın hayatına 28 Eylül 1910 tarihinde başlamıştır. İlk önce Türkçe ve Fransızca olarak yayınlanan dergi saha sonra tamamen Türkçe yayımlanmaya başlamıştır. Dergi yayımlandıktan sonra beklenildiği üzere futbol üzerinden eleştiriler yapılmaya başlanmıştır. Futbolun gereksizliği ve kaba saba bir oyun olduğuna dair eleştirilere cevaben Mehmet Burhaneddin Bey dergide bir yazı yayımlamıştır. Bu yazıda her ne kadar karşı çıkanlar

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

olsa da futbolun Türkiye’de güçleneceğini ve bu savaştan başarı ile çıkacağını ileri sürmüştür. Futbolun günümüzde ne kadar önemli bir yere sahip olduğu düşünülünce Mehmet Burhaneddin Bey’in futbol konusunda ne kadar haklı olduğu ortaya çıkmaktadır (Büyükbaykal, 2003: 40).

‘Futbol’ dergisi büyük umutlarla yayın hayatına başlasa da belki artan eleştiriler, belki de ekonomik yetersizlikler yüzünden sadece altı sayı çıkarılabildiği. ‘Futbol’, Türk yazılı basın tarihinin ilk spor dergisi olmasının yanı sıra, yabancı kökenli olan futbol terimlerini Türkçeleştirme çabası ile Türk futbolu adına önemli bir hizmette bulunmuştur.

‘Futbol’ dergisinin ardından sıra futbolun gündelik bir gazetede yer almasına gelmiştir. Türk futbolunda ilk kez yabancı bir futbol takımı Türkiye’ye müsabaka için 1911 yılında gelmiştir. Galatasaray’ın davetlisi olarak gelen Macar Tamşuar takımının Galatasaray ile yaptığı müsabaka, *Tasvir-i Efkar* gazetesinde haber olarak yer almıştır. Yapılan bu haber ile birlikte futbol, ilk kez gündelik yayın yapan bir gazetede yer almıştır. Futbolun ilk kez gündelik bir gazetede yayımlanması ile beraber diğer gazetelerde harekete geçmiştir. İstanbul dışındaki gazetelerde 1910’lu yıllardan sonra sık sık futbol haberlerine yer vermeye başlamıştır. Yapılan haberler her zaman maçların sonuçları ya da anlatımları şeklinde olmamıştır. Bazen gazeteler yapılacak mü-

sabakaların öncesinde kalkacak vapurların kalkış saatlerini duyurmuştur. Yapılan bu tarz haberler toplumun futbola karşı artan ilgisini göstermektedir. Toplumun artan ilgisi ile birlikte futbol, her geçen gün günlük gazetelerde daha çok yer almaya başlamış ve rekabet halinde olan gazeteler fark yaratabilmek için futbolu öne çıkarmıştır. Özellikle ‘*Tasvir-i Efkar*’ ile rekabet halinde olan ‘*İleri gazetesi*’, 1914 yılından itibaren spor haberlerine ve futbol maçlarına gazetesinde yer vermiştir. ‘*İkdam gazetesi*’ ilk kez birinci sayfasına futbol resmi ve futbol haberi vererek futbolun yazılı basın için önemini bir kez daha göstermiştir (Büyükbaykal, 2003: 41-44). Cumhuriyetin ilanından Demokrat Parti dönemine kadar yazılı basında futbol yerini sürekli arttırmıştır. Ancak dönemin spor politikaları gereği futbol, büyük bir atılım gerçekleştirilememiştir.

1950’li yıllara gelindiğinde ise yazılı basında sporun yeri oldukça artmıştır. Demokrat Parti’nin futbola verdiği destekle birlikte yazılı basında futbol öncelikli konulardan biri olmuştur. Günlük gazetelerin neredeyse tamamı spora özellikle futbola sayfalarında yer vermiştir. 1960’lar ile 1970’ler genel olarak benzer şekilde geçmiştir. Futbol, yazılı basında en çok yer alan spor etkinliği olmuştur. Futbolun gazetelerdeki yeri arttıkça spor servislerinde çalışan gazetecilerin de sayısı artmıştır.

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

1980'lere gelindiğinde ise basın kuruluşları ticari işletmelere dönüşmeye başlamıştır. “Türk basını, mesleği gazeteci olmayan işadamlarının elinde birer işletme haline bürünmüş ve ‘daha çok satma’ çabası mesleki kaygıların önüne geçmiştir” (Temiztürk, 2002: 279-282). ‘Daha çok satma’ arzusuna cevap verebilmek için gazeteler spor haberlerinin yer aldığı sayfa sayılarını arttırmış ve içeriklerini daha ilgi çekici hale getirmişlerdir. Sporun bu denli önemli bir konuma geldiği 80’lerde spor yazarları da önem kazanmaya başlamıştır. Her ne kadar gazeteler arasında rekabet üst seviyede olsa da, 80’li yıllarda spor yazarları gazeteciliğin etik anlayışa uygun hareket etmişlerdir. Fakat 90’lı yıllar için bunu söylemek mümkün değildir.

90’lı yıllar yazılı basında önemli bir krizin başladığı döneme denk gelir. Bu krizin ortaya çıkmasının sebebi ise 90’lı yıllar ile özel televizyonların yayın hayatlarına başlaması olmuştur. Uzunca bir dönem gazetelerin domine ettiği ‘spor haberleri’ artık televizyonun egemenliği altına girmiştir. Bunun farkında olan gazeteler kendilerine farklı stratejiler geliştirmeye başlamıştır. Geliştirilen ilk strateji ‘promosyon’ dağıtımı olmuş ve gazeteler beraberinde takım posterleri, spor malzemeleri gibi promosyon ürünleri dağıtarak okuyucuyu kendine çekmeye çalışmıştır. Kısa vadede belli başarılar elde edilse de bu taktik ekono-

mik yükü dolayısıyla uzun vadeli olamamıştır (Temiztürk, 2002: 280-281).

Yine de, 1980’lerde uygulanmaya başlayan neo-liberal politikalar ve 90’lardaki özel yayıncılıkla birlikte futbol bir endüstriye dönüşmüş ve bu dönüşümde hem medya hem de futbol simbiyotik bir ilişki içine girmişlerdir. Rekabet, verimlilik ve serbest değişim gibi piyasa kriterleri hem medyaya hem de futbola hızla nüfuz ederken, bu süreçte futbol medyadan medya da futboldan beslenmeye başlamıştır.

Medyanın futboldan en temel kazanımı, televizyon, gazete gibi kitle iletişim araçlarına yaptığı ekonomik yarar olmuştur. Futbolun gazete ve televizyon gibi mecralarda yer almaya başlamasıyla birlikte gazetelerin satış rakamları yükselmiş, televizyon kanallarının izlenme oranları artmıştır. Hatta, hem gazete hem de televizyon alanında futbol ağırlıklı tematik yayım/yayıncılık ortaya çıkmıştır. Yine, internetin günlük yaşamımıza girmesiyle birlikte futbol, bu mecra da ekonomik anlamda yararlı olmuştur. Spor veya haber içerikli siteler, futbola internet sitelerinde yer vererek tıklanma sayılarını arttırmıştır.

Günümüzde gündemden hiç düşmeyen futbol, kitle iletişim araçları için zengin bir içerik sağlamaktadır. Bu yönüyle futbol, medyanın her kanalı için çok caziptir. Futbol haberleri ‘soft news’ e giren haber türüdür. İlginçlik

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

özelliğinin önemlilik özelliğinin önüne geçtiği bu haber türünde eğlendirici, merak uyandırıcı, duygusal ve dramatize edilmiş yön ağır basmaktadır. Futbolun bu haber türüne uygun olması sürekli olarak kullanılmasında etkilidir (Şeker ve Gölcü, 2008: 124). Diğer taraftan spor medyası, iktidar ilişkilerini yeniden üretip belirli kalıp yargıların oluşmasına aracılık etmekte, futbolun sadece futbol olmadığı ön kabulüyle, ötekilikten, güç ilişkilerinden, siyasetten, militarist ve milliyetçi söylemlerden de beslenmektedir (Küçük Durur ve Bakar, 2016: 792).

Medyanın futboldan kazanımlarına en net örneklerden birisi de 90'larda ortaya çıkan ve 2000'lerde hızla yaygınlaşan 'paralı' televizyonculuktur. Şifreli yayıncılığın ortaya çıkması ile insanlar tuttukları takımın müsabakalarını izleyebilmek için ekstra ücret ödemek zorunda kalmışlardır. Yine, 2000'lerde futbol sayesinde kitlesel bir güce sahip olan medya kuruluşları ve onların patronları, siyasal parti kurarak iktidara gelmeye yoluna da yönelmişlerdir. Bunun en bariz örneği ülkemizde Cem Uzan olmuştur.

Futbolun medya (televizyon) ile kurduğu ortaklıktaki kazanımlarına bakıldığında ise, en büyük kazanımının ekonomik anlamda fayda sağlaması olduğu görülmektedir. Yayın ve reklam gelirleri, sponsorluk anlaşmaları sayesinde futbol kulüpleri, bol sıfırlı rakamlarla ekonomilerini ayakta tutmaya çalışmaktadır-

lar. Bu yönüyle yayın gelirleri, futbolun en büyük kazancısıdır (Akşar, 2005).

Diğer bir ifadeyle, futbolun büyük bir endüstriye dönüşmesi ve dünya üzerinde en çok bilinen spor olması medyanın eseridir. Günümüzde medya futbol adına sözcülük yapmakta ve kuralları kendisi belirlemektedir. Güçlü bir ekonominin ne denli önemli olduğunu bilen kulüpler, medyanın artan orantısız gücüne karşı sessiz kalma yolunu tercih etmektedirler.

YAZILI BASINDA 3 TEMMUZ ŞİKE OPERASYONU HABERLERİNİN SUNUMU

Türk Futbol Tarihinin dönüm noktalarından biri şüphesiz 3 Temmuz 2011 tarihi olmuştur. Türk futbolunun gördüğü en büyük 'şike' soruşturmasının başlangıcı olan bu tarih, futbolun yıllardan beri süregelen sorunlarının bir anda gün yüzüne çıktığı olay olarak da nitelendirilebilir. Normal şartlar altında sadece 'sportif' ve 'hukuki' yönü ile medyada yer alması gereken bir olay, kasıtlı veya kasıtsız olarak yaratılan bilgi kirliliği yüzünden ülke gündemine her yönüyle damga vurmuştur. Bu çalışmanın konusunu oluşturan ve '3 Temmuz Şike Operasyonu' olarak nitelendirilen bu süreç, futbol dışı aktörlerin devreye girmesi ile birlikte içinden çıkılmaz bir hale dönüşmüştür.

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Sürecin öncesine değinecek olursak Fenerbahçe Futbol Kulübü 2010-2011 futbol sezonunu Trabzonspor'un önünde birinci bitirerek şampiyon olmuştur. Ligin ikinci yarısında oynadığı 17 maçın 16'sını kazanarak şampiyonluğa ulaşan Fenerbahçe'nin bu performansı medyada ve kamuoyunda sürekli sorgulanmıştır. Operasyonun başladığı 3 Temmuz 2011 tarihinde Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı Zekeriya Öz'ün talimatıyla aralarında Fenerbahçe Kulübü Başkanı, yöneticileri ve eski futbolcularının da olduğu çok sayıda insan gözaltına alınmıştır.

'Şike Operasyonu'nun medya üzerinde sunumuna bakıldığında göze çarpan bazı önemli noktalar vardır. Bunlardan biri farklı ideolojilere sahip gazetelerin birbirlerine benzer şekilde tutum sergilemeleridir. Haberin 'gerçekliğin inşası' olduğu varsayıldığında medya kanallarının benzer şekilde haber yapmaları oldukça şaşırtıcıdır. Bu durum yazılı basında oldukça belirgindir. Gazetelerin üst başlıkları, görselleri ve şike haberlerinde kullandıkları vurgular hemen hemen birbirinin aynıdır. Eğitim seviyesi ortalamanın üstünde olan biri için oldukça dikkat çekicidir bu benzerlik. Kimilerince aynı gazete bayisinde satılması bile tuhaf karşılanan gazetelerin, benzer şekilde haber yapmaları şaşırtıcıdır.

Haber Metinlerinin Çözümlemesi

a) Başlıklar

Haber başlıklarının en temel görevi, haber metnini olabilecek en kısa şekilde özetlemesidir. "Başlıklar/temalar ilk olarak bir söylemin ya da metnin genelini ne hakkında olduğu üzerine bir fikir verir ve söylem ile onun analizinin diğer birçok yönünü kontrol eder" (Aygül, 2012: 200). Haberin dikkat çekiciliği, çarpıcılığı gibi özellikleri büyük oranda haber metninin başlıkları sayesinde gerçekleşir. En önemli bilginin en önce verilmesinin yolu başlıklar sayesinde olmaktadır. Hem boyut hem de kelime seçimi bakımından çarpıcı olması gereken başlıklar makro yapının en kısa özetidir denilebilir.

Haber başlıklarının en temel görevi, haber metnini olabilecek en kısa şekilde özetlemesidir. "Başlıklar/temalar ilk olarak bir söylemin ya da metnin genelini ne hakkında olduğu üzerine bir fikir verir ve söylem ile onun analizinin diğer birçok yönünü kontrol eder" (Aygül, 2012: 200). Haberin dikkat çekiciliği, çarpıcılığı gibi özellikleri büyük oranda haber metninin başlıkları sayesinde gerçekleşir. En önemli bilginin en önce verilmesinin yolu başlıklar sayesinde olmaktadır. Hem boyut hem de kelime seçimi bakımından çarpıcı olması gereken başlıklar makro yapının en kısa özetidir denilebilir.

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Başlıkların çarpıcı sözcükleri seçmesinin temel sebeplerinden biri okuyucunun bilinçaltını harekete geçirebilmektir. Oldukça kısa başlıklar sayesinde okuyucu belli başlı duygulara ve yorumlamalara açık hale gelir. Elbette bütün insanların bilinçaltına aynı anda ve aynı etkiyle seslenmek pek mümkün değildir. Ancak toplumun dini yaşantısını ve yakın tarihi referans alırsak, bilinçaltına seslenecek çarpıcı sözcüklere ulaşmak mümkündür. Bu sözcükler aracılığıyla zihinlerde ‘korku veya umutsuzluk’ yaratılabilir. Çalışma kapsamında buna benzer bir durum, şike haberlerinin yazılı basına düştüğü 4 Temmuz 2011 tarihinde yaşanmıştır. Hem dinsel hem de yakın tarih ile bağlantılı, ‘korku’ içeren bir sözcük başlıklarda ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Gazeteler arasındaki benzerlik her ne kadar şaşırtıcı gözükse de, bahsedilen tarzda kelimelerin kullanımı her gazete için oldukça sıradandır.

“Futbolda Deprem” (Cumhuriyet, 4 Temmuz 2011).

“Futbolda Şike Depremi” (Milliyet, 4 Temmuz 2011).

“Deprem” (Fotomaç, 4 Temmuz, 2011).

“Şike İddiasında artçı sarsıntılar” (Cumhuriyet, 5 Temmuz 2011).

“Şikede İkinci Dalga” (Türkiye, 12 Temmuz 2011).

Başlıkların kısa ve öz olması oldukça sık rastlanılan bir durumdur. Haber metninin kısa bir özeti olan başlıklar, okuyuculara haber metnini kısa ve öz bir biçimde sunar. İncelediğimiz gazetelerin tümünde kısa başlıklar kullanılmıştır. Ana başlıkların yeterli olmadığı yerlerde alt veya üst başlıkların yeterli derecede açıklayıcı olduğu saptanmıştır. Bu durum genel itibariyle kısa başlık-uzun alt başlık durumuna örnektir.

Başlık: “Futbola Şafak Operasyonu”

Altbaşlık: “2010-11 sezonundaki maçlar için şike incelemesi başlatıldı. Fenerbahçe Başkanı Aziz Yıldırım dâhil 50 KİŞİ GÖZALTINDA” (Türkiye, 4 Temmuz 2011).

Başlık: “Futbolda Şike Depremi”

Altbaşlık: “Bir yıldır silahlı çete takibi yapan polis şike delillerine ulaştı. Aziz Yıldırım dâhil 49 kişi gözaltına alındı. Şike teslimatına ilişkin kamera kaydı olduğu öne sürüldü.” (Milliyet, 4 Temmuz 2011).

Başlık: “Şike Parası Federasyondan”

Altbaşlık: “Polisin dosyasına göre Futbol Federasyonu 21 Nisan’da Fenerbahçe’nin hesabına 5 milyon lira yatırdı. Bu paranın bir kısmı şike için kullanıldı.” (Milliyet, 8 Temmuz 2011).

Başlık: “7 Uçak bileti alındı mı?”

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Altbaşlık: "Türkiye'nin Milliyet'ten öğrendiği polisin şike dosyasında, şüpheli 14 maç tek tek anlatıldı. Telefonda şifreli konuşan zanlılar İBB'li 7 futbolcuyla anlaşmayı bu şifreyle anlattı." (Milliyet, 9 Temmuz 2011).

Başlık: "Durum çok vahim"

Altbaşlık: "UEFA yetkilileri, Türkiye Futbol Federasyonu'ndan şike operasyonu ile ilgili bilgi aldıktan sonra, "Anlattığınız gibiyse durum gerçekten vahim. Vereceğiniz kararlarda yüzde yüz emin olun. Kanun ve yönetmelik ne diyorsa yapın" dedi." (Fotomaç, 7 Temmuz 2011).

Başlıkların tümüne bakıldığında şöyle bir durum ortaya çıkmaktadır. Şike yapılmıştır ancak şikenin sadece Fenerbahçe tarafı öne çıkmaktadır. Şikenin karşılıklı bir ilişkiden ortaya çıktığının üzerinde fazla durulmamıştır. Bu durum tüm şike süreci boyunca devam eden bir durumdur. Gazetelerin tümü şike olayını tek taraflı ele almıştır. Fenerbahçe ismi sürekli ön planda tutulmuştur. Sürecin yaşandığı dönemde diğer kulüplerin isimleri başlıklarda çok nadir kendine yer bulmuştur.

"Aziz Yıldırım Metrliste" (Cumhuriyet, 11 Temmuz 2011).

"Başkanın Zor Kararı" (Milliyet, 6 Temmuz 2011).

"Fenerbahçe Yasta" (Milliyet, 11 Temmuz 2011).

"Aziz Yıldırım Tutuklandı" (Fotomaç, 11 Temmuz 2011).

Gazetelerin başlıklar açısından değerlendirildiğinde tüm gazeteler birbirleri ile benzer özellikler taşımaktadır. "Van Dijk'e göre üst başlıktan sonra başlık, başlıktan sonra alt başlık gelmektedir haber şemasına göre" (Özer, 1997: 92). İncelenen gazeteler buna benzer bir kullanım sergilemişlerdir. Anlam bakımında yetersiz olan başlıklar, alt ve üst başlıklar ile desteklenip, okuyucuya sunulmuştur.

b) Haber Girişleri

Haber girişleri, haber metnini özetleyen bölümler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bölümde ana olayın bütününe dair kısa bilgiler okuyucuya aktarılır. Haber girişleri temel olarak başlıkların işlevlerini devam ettirir. Örneklerde haber girişlerinin haber metnini özetleme işlevini devam ettirdiğini görebiliriz. Çalışma kapsamında ana sayfalar incelendiğinden dolayı, spotlar haber girişi olarak ele alınmıştır. Ana sayfalarda konu hakkında uzun haber metinleri yer almamaktadır.

Başlık: "Futbolda Şike Depremi"

Altbaşlık: "Bir yıldır silahlı çete takibi yapan polis şike delillerine ulaştı. Aziz Yıldırım dâhil 49 kişi gözaltına alındı. Şike teslimatına ilişkin kamera kaydı olduğu öne sürüldü."

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Spot 1: “8 Ay önce Olgun Peker’le Başladı”. “Her şey tutuklu çete lideri Sedat Peker’e yakınlığıyla bilinen Giresunspor eski başkanı Olgun Peker’in silahlı faaliyetler nedeniyle geçen yıl takibe alınmasıyla başladı. Bazı telefon ve kişileri takibe alan polis, Süper Lig ve Bank Asya 1. Ligi’ndeki bazı maçlarda şike yapıldığına ilişkin verilere ulaştı.” (Milliyet, 4 Temmuz 2011).

Başlık: “Fenerbahçe Yasta”

Altbaşlık: “Şike soruşturmasında 1 haftadır gözaltı süreci devam eden Fenerbahçe Başkanı Aziz Yıldırım tutuklandı. Karara üzülen sarı lacivertli taraftarlar sokağa döküldü.”

Spot 1: “Gözaltına alındığı günden bu yana kalp, şeker ve tansiyon rahatsızlığı nedeniyle hastane ile adliye arasında gidip gelen Aziz Yıldırım, dün öğle saatlerinde Nöbetçi 14. Ağır Ceza Mahkemesi’ne çıkarıldı. 4 saat sorgulanan Yıldırım, “suç örgütü kurmak” ve “şike yapmak” suçlamalarıyla tutuklandı. Yıldırım Metris’e gönderilirken, soruşturma da tutuklu sayısı 26’ya yükseldi.”

Spot 2: “AZİZ Yıldırım’a mahkemede dinleme kaynaklı 19 soru yöneltildiği öğrenildi. Sorgu süresince adliye önünde sağlık ekibi bekletildi. Yıldırım çıkarılırken caddede arbede yaşandı. Taraftarların attığı şişeler nedeniyle bazı basın mensupları ve polisler yaralandı. Metris Cezaevi önüne gelmek iste-

yen Fenerbahçe taraftarlarına polis müdahale etti.” (Milliyet, 11 Temmuz 2011).

Başlık: “Tsunami Gibi”

Altbaşlık: “Şike depreminde artçı sarsıntılar sürüyor. Bu kez Trabzonspor Başkanı Şener’le 22 kişi gözaltına alındı. Eski Federasyon Başkanı Özgener de ifade veriyor.”

Spot1: “Türkiye’yi sarsan operasyonun ikinci dalgası dün geldi. Sabah erken saatlerde Sadri Şener, Trabzonspor Asbaşkanı Nevzat Şakar, eski TFF yöneticisi Levent Kızıl, eski TFF Mali İşler Direktörü Özkan Kılık, Eski Ankaragücü yöneticisi Mümtaz Karakaya, eski TFF yöneticisi Mehmet Ufuk Özerten ve kaleci Serdar Kulbilge’nin de aralarında bulunduğu 22 kişi gözaltına alındı.”

Spot2: “Futbol Federasyonu’nun bir önceki başkanı Mahmut Özgener de avukatı aracılığıyla İstanbul Emniyeti’ne giderek ifade verdi. Beşiktaş Yönetim Kurulu üyesi Serdar Adalı, Beşiktaş Teknik Direktörü Tayfur Havutçu, Sivas’tan Rıza Çalimbay, Konya’dan Yılmaz Vural, menajer Sinan Engin ve İBB’li futbolcu İbrahim Akın’ın da ifadesine başvurulacağı öğrenildi.” (Milliyet, 12 Temmuz 2011).

Başlık: “Şener’e 5 Saatte 52 Soru”

Spot: “Şener’e sorulan sorular arasında 22 Mayıs’ta oynanan Sivasspor-Fenerbahçe maçı öncesi, Trabzonsporlu bazı yönetici ve

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

işadamlarının, Sivasspor'a yönelik teşvik teşebbüsü de yer aldı. Sadri Şener bu soruya verdiği yanıtta 'Bilgim Yok' dedi". (Fotomaç, 13 Temmuz 2011).

Verilen örnekler incelendiğinde, spotlardaki haber girişlerinin başlıkların devamı niteliğinde olduğu görülmektedir. Fakat "Tsunami Gibi" başlığında olduğu gibi açıklayıcılığı ve özetleyiciliği yetersiz başlıkların, haber girişleri sayesinde anlaşılır hale geldiği görülmektedir.

Spot: "Başkanlar sorguda" "Şampiyonluk için ümitlenen Trabzon da gözaltı şoku yaşıyor. Şike soruşturmasının 2.dalgasında eski Türkiye Futbol Federasyonu Başkanı Mahmut Özgener, Trabzonspor Başkanı Sadri Şener, asbaşkan Nevzat Şakar, Ankaragücü eski yöneticisi Mümtaz Karakaya, eski federasyon yöneticileri Levent Kızıl, Ufuk Özerten ve Özkan Kılık'ın da aralarında bulunduğu isimler gözaltına alındı." (Cumhuriyet, 12 Temmuz 2011).

Spot: "Türk Futbolu, haftaya şike soruşturmasının ikinci dalgasıyla başladı. Trabzonspor Başkanı Sadri Şener, TFF eski Başkanı Mahmut Özgener, TFF eski yöneticilerinden Levent Kızıl ve Ufuk Özerten, kaleci Serdar Kulbilge, Trabzonsporlu yönetici Nevzat Şakar ve eski başkan danışmanı Mümtaz Karakaya gözaltına alındı." (Fotomaç, 12 Temmuz 2011).

Spot: "Trabzonspor Başkanı Sadri Şener, eski TFF yöneticileri Levent Kızıl ve Ufuk Özerten ile Ankaragücü kalecisi Serdar Kulbilge gözaltına alındı. TFF eski Başkanı Mahmut Özgener ifade verirken, Beşiktaş yöneticisi Serdar Adalı, Sinan Engin, İbrahim Akın, Tayfur Havutçu, Rıza Çalimbay ve Yılmaz Vural ifadeye çağrıldı"(Türkiye, 12 Temmuz 2011).

Spot: " Türkiye'yi sarsan operasyonun ikinci dalgası dün geldi. Sabah erken saatlerde Sadri Şener, Trabzonspor Asbaşkanı Nevzat Şakar, eski TFF yöneticisi Levent Kızıl, eski TFF Mali İşler Direktörü Özkan Kılık, eski Ankaragücü yöneticisi Mahmut Karakaya, eski TFF yöneticisi Mehmet Ufuk Özerten, kaleci Serdar Kulbilge'nin de aralarında bulunduğu 22 kişi gözaltına alındı." (Milliyet, 12 Temmuz 2011).

4 farklı gazetenin aynı tarihte ana sayfalarında yer alan haber girişleri yukarıdadır. Bu haber girişlerinde ilk göze çarpan neredeyse aynı isimlerin, yine neredeyse aynı sıralama ile verilmesidir. Haber girişlerinde verilen isimler kendi aralarında bir önem sırası gözetilerek okuyucuya aktarılmıştır. Okuyucular için haber metninin özetlenmesine benzer bir şekilde, gözaltına alınan kişiler de okuyucular için 'özetlenmiştir'. Gazeteler okuyucular için gerekli olan isimleri vermiştir. Bu şekliyle bakıldığında haber başlıkları 'özetleyici' özelliğinin yanı sıra 'yönlendirici' bir özellik

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

de taşımaktadır. Aslına bakılırsa haber başlıklarının tüm metnin özeti şeklinde yorumlanması, aynı zamanda gazetelerin yönlendirici özelliğine de hizmet etmektedir. Neyin önemli olup, neyin olmadığı şeklinde yapılacak bir ayırım, okuyucudan bağımsız şekilde gerçekleşiyorsa, haber metninin dizaynı okuyucuyu ‘yönlendirmek’ amaçlı hazırlanmıştır denilebilir.

c) Fotoğraflar

Fotoğraflar makro yapının içinde yer alan, haber anlatısını oluşturan en güçlü unsurlar arasındadır. Fotoğraflar aracılığıyla okuyucular habere ‘tanıklık’ etmiş olur. Okuyucunun habere karşı tutumu her zaman şüphecidir. Haber metninin ‘gerçek’ mi yoksa ‘kurgu’ mu olduğu sorusu okuyucuların aklının bir köşesinde her zaman mevcuttur. Ancak haber fotoğraflarının devreye girmesiyle okuyucunun aklındaki sorular cevap bulmaya başlayacaktır. Habere dair fotoğraflar kuşkuları ortadan kaldırdığı gibi, haber metnini inandırıcılık yönünden güçlü bir konuma getirir.

“Fotoğraflar söylensel (mit) söze dayanıklı olabilir. Resim yazıdan daha buyurucudur, anlamı birden bire çözümlemeden dağıtmadan sunar... Anlamı olduğu anda resim yazı olur: Yazı gibi bir sözce ister.” (Barthes, 1990: 156, akt. Keskin, 1997: 153).

Çalışma kapsamında ana sayfalar analiz edildiği için, analiz kapsamında fotoğrafların

değeri fazlasıyla artmıştır. Ana sayfalar fotoğraflar açısından oldukça zengindir. Genel haber metnine uygun temaya sahip fotoğraflar, ana sayfaların vazgeçilmezidir. İncelenen gazetelerde şike süreciyle ilgili yer alan fotoğraflara bakıldığında, gazete farklılığına rağmen kullanılan fotoğraflar arasında epey benzerliklerin olduğu söylenebilir. Bu benzerliklerin şike süreci boyunca sürdürülen temalara uygun olduğunu da yeri gelmişken söylemeliyiz.

Fotoğraflar incelendiğinde öne çıkan ilk benzerlik ‘polislerin’ varlığının görseller aracılığıyla sık sık hatırlatılmasıdır. İncelenen 15 günlük periyotta gazeteler sıklıkla polislerin içinde yer aldığı görselleri kullanmıştır. Bu fotoğraflarda polisler, öne çıkan aktörler şeklinde yer almasalar da, bilinçli olarak görsellerde yer aldıkları aşikârdır. Bu fotoğraflar üzerinden şike operasyonunun polisin kontrolü altında olduğu izlenimi verilmektedir. Polisin fotoğraflardaki varlığı, olaya devlet tarafından el koyulduğunu gösterir. Polis bir nevi devleti temsil etmektedir. Ayrıca fotoğraflarda yer alan polisler, soruşturma kapsamında gözaltına alınan insanların etrafında bulunmaktadır. Soruşturma kapsamında gözaltına alınan insanların sorgulanacakları yere girerken çekilen fotoğraflar, polisin güçlü konumunu tescillemektedir. Ayrıca aynı fotoğraflarda, gözaltına alınan insanlar, polisin güçlü konumunun aksine oldukça güçsüz

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

görülmektedir. Bu yolla gözaltına alınan insanların suçlu olduğu izlenimi yaratılmaktadır.

Şike operasyonu genel olarak Fenerbahçe ve Aziz Yıldırım'ın üzerinden ilerlemiştir. Bu ilerlemeyi fotoğraflarda da görmek mümkündür. Aziz Yıldırım'ın fotoğrafları sıklıkla kullanılmıştır. Ancak kullanılan fotoğraflar Aziz Yıldırım'ı güçsüz ve suçlu göstermek için özellikle seçildiği düşünülmektedir. Bu fotoğraflar ile haber metinleri desteklenmeye çalışılmıştır. Yaratılmak istenen izlenim Aziz Yıldırım'ın şike suçunu işlediğidir.

Gazetelerin kanıt niteliğinde olduğunu söyledikleri ve bu amaçla kullandıkları görseller

tek başına bir anlam ifade etmemektedir. Gazetelerin yüklediği anlama göre, kullanılan fotoğraflar ancak ve ancak, fotoğraf altı yazılar sayesinde anlamlı olmuştur. Çünkü, bu fotoğraflar inandırıcılık bakımından zayıftır. Böylesine bir kurgu üzerinden haber yapılması kuşku uyandırıcıdır.

d) Ana Olayın Sunumu ve Sonuçlar

İncelenen gazetelerde şike soruşturması kapsamında birçok ismin gözaltına alındığı ana olay olarak verilmiştir. Ancak yapılan haberlerin ana olaylarındaki odak noktası Aziz Yıldırım olmuştur. Daha açıklayıcı olursak haberlerdeki ana olay, şike soruşturması kapsamında Aziz Yıldırım'ın gözaltına alınmasıdır. Bu ana olay etrafında gerçekleşen bazı haber sunuşları vardır. Bu sunuşlarda ana olaya ek olarak birçok ismin gözaltına alındığı da belirtilmektedir.

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

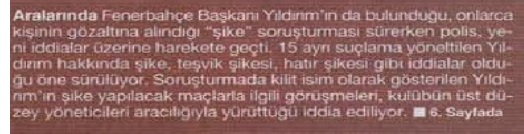
“Uzun süren teknik takibin ardından savcılık dün düğmeye bastı. 12 ilde düzenlenen operasyonda Aziz Yıldırım’ın yanı sıra Sivasspor Başkanı Mecnun Odyakmaz, Eskişehir teknik Direktörü Bülent Uygun ile futbolcular ve menajerler gözaltına alındı. İddialar daha çok Eskişehir-Fenerbahçe, Sivas-Fenerbahçe ve Eskişehir-Trabzonspor maçları üzerinde yoğunlaşıyor.” (Türkiye, 4 Temmuz 2011).

“Mecliste meclis krizi yaşayan Türkiye’nin gündemine şimdi de ‘Futbolda şike soruşturması’ düştü. Fenerbahçe ve Sivasspor başkanları başta olmak üzere çok sayıda yönetici, teknik direktör, futbolcu ve menajer sorguya alındı. Gözaltı sayısının 100’ü aşabileceği belirtildi. Bazı Anadolu ekiplerinin futbolcularına gönderilen paraların teknik takiple tespit edildiği iddia edildi.” (Cumhuriyet, 4 Temmuz 2011).

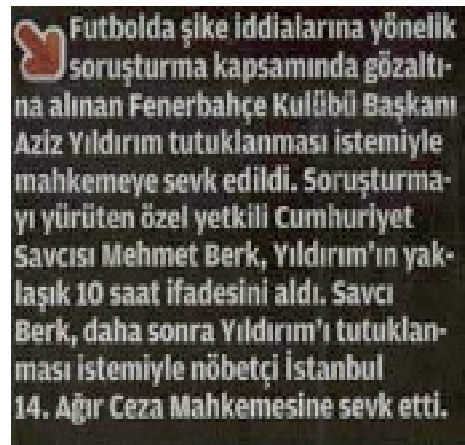
“Aralarında Fenerbahçe Başkanı Aziz Yıldırım’ın da bulunduğu, onlarca kişinin gözaltına alındığı ‘şike’ soruşturması sürerken polis, yeni iddialar üzerine harekete geçti. 15 ayrı suçlama yöneltilen Yıldırım hakkında

şike, teşvik şikesi, hatır şikesi gibi iddialar olduğu öne sürülüyor. Soruşturmada kilit isim olarak gösterilen Yıldırım’ın şike yapılacak maçlarla ilgili görüşmeleri, kulübün üst düzey yöneticileri aracılığıyla yürüttüğü iddia ediliyor.” (Cumhuriyet, 5 Temmuz 2011).

“Operasyonda ‘1 numara’ olarak gözaltına alınan ve ‘çıkarcı amaçlı örgüt kurmak ve yönetmekle’ suçlanan Fenerbahçe Kulübü Başkanı Aziz Yıldırım’ın teknik takipte çarpıcı konuşmaları olduğu öğrenildi.” (Fotomaç, 5 Temmuz 2011).

“Futbolda şike iddialarına yönelik soruşturma kapsamında gözaltına alınan Fenerbahçe Kulübü Başkanı Aziz Yıldırım tutuklanması istemiyle mahkemeye sevk edildi.” (Fotomaç, 9 Temmuz 2011).

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

Yaşanan olayın gazetelere yansımada göze çarpan bir nokta vardır. Tüm gazeteler bu olayın sportif sonucunu açıklamaya çalışmışlardır. Bu yönüyle ana olayın gerçek olduğu ve olası cezaların ne olacağı okuyucuya aktarılmıştır.

“Futbol Federasyonu, şike operasyonunun ardından Kulüpler Birliği Vakfı’nu toplantıya çağırıldı. Naklen yayın, iddia ve sponsor gelirlerinin düşmesinden endişe eden Vakfın, pazartesi günü yapılacak toplantıda masaya ilginç öneri koyması bekleniyor. Kulüpler Birliği’nin, başta Fenerbahçe olmak üzere soruşturmada adı geçen kulüplere küme düşme yerine yeni sezonda eski 30 puanla başlaması cezası verilmesini isteyeceği kulislere konuşuluyor.” (Milliyet, 8 Temmuz, EK82).

Futbol Federasyonu şike iddialarıyla ilgili görüntü, ses kaydı ve haberlerin doğruluğunun tespiti durumunda F.Bahçe'nin küme düşürülmesi yönünde görüş birliğine vardı. Federasyon Başkanı Aydınlar, "Lig zamanında başlayacak. Çünkü davanın bitmesi çok uzun sürebilir. Delillere göre hareket edeceğiz. 15 Temmuz'a kadar karar vereceğiz" dedi. Dün F.Bahçe'li yöneticilerle bir toplantı yapan federasyon yönetimi, pazartesi günü bütün kulüplerin başkanlarıyla bir araya gelecek. ■ 11. Sayfada

Haberi değeri genellikle bahsi geçen olayın sonuçlarıyla değerlendirilir. Bu yüzden sonuçlar önemlidir (van Dijk, 1988a: 54). İncelediğimiz haberlerin sonuçlarına bakıldığında şike operasyonunun uzun süreli bir takip ve çalışma sonucunda ortaya çıkmıştır. Polis yeterli delillere ulaşmış ve operasyonu başlatmıştır. Bu sonucun devamı olarak Aziz Yıldırım ve birçok kişi gözaltına alınmıştır.

İlerleyen süreçlerde gözaltına kişiler tutuklanmış, cezaevine gönderilmiştir.

“F.Bahçe kulübü Başkanı Aziz Yıldırım, ‘şike yapmak ve suç örgütü kurmak’ suçlamalarıyla tutuklanarak Metris Cezaevi’ne gönderildi. Aziz Yıldırım’a yaklaşık 4.5 saatlik sorgulama sırasında 300’den fazla soru sorulduğu belirtildi. Beşiktaş’taki İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, sorgulamanın ardından kararını açıklayarak Yıldırım’ın tutuklanmasına karar verdi.” (Fotomaç, 11 Temmuz 2011).

F.BAHÇE Kulübü Başkanı Aziz Yıldırım, ‘şike yapmak ve suç örgütü kurmak’ suçlamalarıyla tutuklanarak Metris Cezaevi’ne gönderildi. Aziz Yıldırım’a yaklaşık 4.5 saatlik sorgulama sırasında 300’den fazla soru sorulduğu belirtildi. Beşiktaş’taki İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, sorgulamanın ardından kararını açıklayarak Yıldırım’ın tutuklanmasına karar verdi

e) Ardalan ve Bağlam Bilgisi

İncelen metinlerde ardalan ve bağlama ilişkin bilgilere haberlerde değinilmiştir. Bu vurgulamalar sayesinde haberde verilen olaylar okuyucular tarafından gerçek olarak kabul edilmektedir. Buna ek olarak şike operasyonuna benzer olayların anlatıma dâhil edilmesiyle ortak çerçeve kurulmuştur. Aşağıda yer alan benzer bir olay ardalan ve bağlam bilgisi konusunda söylenilenlere iyi bir örnektir.

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

“İtalya'nın en büyük takımı Juventus 2006'da şikeden ikinci lige düşürüldü. 9 puanı silindi. 2005 ve 2006'da kazanılan şampiyonlukları ellerinden alındı. Bir diğer dev takım Milan'ın da şike iddiasıyla puanı silindi.”

Türkiye gazetesine bakıldığında yapılan operasyonun arda ve bağlamına yönelik haberlerin diğer gazetelerden farklı şekilde yapıldığı görülmektedir. Bu gazete konunun siyasal yönüne göndermeler yapmaktadır.

“Siyasi Ergenekon”da sıkça rastladığımız hastane formülü “Spor Ergenekonu”nda da devrede... Savcı, 1 numaralı sanık Aziz Yıldırım'ın özel hastane talebine yeşil ışık yaktı

PLANLARI ALTÜST OLDU
“Futbolun Ergenekonu” olarak gösterilen şike operasyonu Aziz Yıldırım'ın planlarını altüst etti. 1 numaralı şüpheli olan Yıldırım, mayısta Gonca Çelikkıran ile evlenmişti. Yıldırım çifti balayını lig yarışı sebebiyle sezon sonuna bırakmıştı.

f) Haberlerin Retoriği

Söylemin retoriği, bir şeyleri nasıl ifade ettiğimizi tanımlamaktadır. Haber metinlerinin retoriksel yapıları, bu yapıları kullanan kişinin amaçları doğrultusunda şekillenmektedir. Haber metnindeki ‘ikna etme’ gayesi önemli bir yere sahiptir (van Dijk, 1988a: 83). Haberin retoriksel çözümlemesinde haber metninde verilen inandırıcı ve ikna edici verilere bakılmaktadır. Haberin inandırıcılık yönünden kuvvetli olması için görgü tanıklarının ifadelerine ve fotoğraflara yer verilir (van Dijk: 1988b: 16).

Şike sürecinin başından sonuna kadar geçen sürede en büyük sorun inandırıcılık olmuştur. Çünkü insanlar olayı taraftarlık çerçevesinde değerlendirmeye meyilli olduğu için, yapılan haberlerin ikna edici yönü öne çıkamamaktadır. Bunun farkında olan gazeteler haberlerde oldukça fazla rakam ve sayısal veri kullanmışlardır. Çünkü “sayılara başvurma, haberin ikna yollarından birini oluşturur” (Keskin, 1997: 147).

“15 kentte operasyon düzenlenirken Trabzonspor, Beşiktaş, Eskişehir, Sivasspor kulüpleri ve federasyon binasında arama yapıldı. Soruşturmanın 2010'un sonlarında başlatıldığı, 20'ye yakın Süper Lig ve 1.Lig maçının incelemeye alındığı öğrenildi” (Cumhuriyet, 4 Temmuz 2011).

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

“Önceki gün rahatsızlanınca Şişli Et-fal Hastanesi’ne kaldırılan ve dün akşam 20.35’te taburcu edilerek... Duruşma için 21.30’da salona alındı. ... Suçlamalarla ilgili 20 soru sordu...” (Fotomaç, 20 Temmuz 2011).

“ ... sorgusunda 5 saatte 52 soru soruldu. Şener önceki gece 23.30’da polis tarafından sorgu odasına alındı. Sabaha karşı 4.40’a kadar yaklaşık 5 saat ifade veren Şener’e polis 52 soru yöneltti” (Fotomaç, 13 Temmuz 2011).

“4 ismin savcılık sorgusu yaklaşık 6 saat sürerken, savcının sorgulaması saat 18.00’de sona erdi ve 18.20 civarında bu 4 isim tutuklanma talebi ile nöbetçi mahkemeye sevk edildi. Mahkemeye sevk edilen 4 ismin duruşması 23.53 sularında sona erdi” (Fotomaç, 14 Temmuz 2011).

“...49 kişi için... 8 ay önce... 65 kişi... 49’u dün alındı... 07.00’de evine gelen... 15’i Süper Lig’de oynanmış 20 maç... 12 yıla kadar... yüzde 50... saat 18.00’de... 200 bin, 400 bin...” (Milliyet, 4 Temmuz 2011).

“dün sabah 10.00’da... şeker 190’a... 100 bin dolar... 400 bin dolar... Fenerbahçe yüzde 19 eridi...” (Milliyet, 5 Temmuz 2011).

Sayısal verilerin kullanımı inanılabilirliğin artması için önemlidir. Ancak uzun süreçte gazetelerin birbiri ile çok alakasız rakamları

haberlerine taşınmaları okuyucuları haberlerin inanılabilirliği açısından şüpheye sevk etmektedir. Özellikle şike operasyonu gibi çok spekülatif bilginin ortada dolaştığı bir konuda, alakasız rakamların çokluğu haberlerin inandırıcılığını olumsuz yönde etkilemektedir.

SONUÇ

3 Temmuz 2011 tarihinde patlak veren şike krizi, şüphesiz ülke futbolunun o döneme kadar yaşadığı en büyük olaylardan biridir. Operasyon kapsamında gözümlenen alınanlar, verilen cezalar ve yaşanan nice olaylar göz önüne alındığında futbol adına utanılacak bir tablonun ortaya çıktığı bir gerçektir. Fakat ortaya çıkan hoş olmayan tabloyu, sadece futbola bağlamak beyhude bir çabanın sonucu olur. Sadece ülkemizde değil tüm dünyada futbol bir krizin içindedir ve bu kriz daha çok futbol dışı aktörlerin eylemleri yüzünden yaşanmaktadır.

Yapılan analizlerin sonuçlarına bakıldığında ilk olarak gazetelerin şike operasyonunu haber yapış şekillerindeki benzerlikler dikkat çekicidir. Özellikle gazetelerin makro yapıları birbirinin kopyasıdır. Kullanılan başlıklar ve görseller birbirlerinin neredeyse aynısıdır. Aynı şekilde görsellerde anlam yaratma bakımından birbirlerine destekler niteliktedir. Farklı duruşlara sahip gazetelerin, şike davası gibi içinde futbol barındıran, ilgi çekici bir konuya karşı popülist yaklaşıtları bir

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

gerçektir. Ancak incelenen tüm gazetelerin, birbirine bu denli benzemesini tek başına popülist yaklaşımla açıklamak mümkün değildir. İncelenen süreç boyunca başlıkların, görsellerin, haber girişlerinin, sayısal verilerin ve diğer öğelerin büyük oranda birbirine benzemesi akıllara şu düşüncüyü getirmektedir: Yazılı basın bu süreçte bazı kesimler tarafından bilinçli olarak kullanılmış veya yönlendirilmiş olabileceği.

Gazetelerin tümüne bakıldığında Fenerbahçe ve Aziz Yıldırım üzerinden ilerleyen haber kurguları vardır. Ortada bir şike operasyonu vardır ancak hangi takımlar veya hangi oyuncular şike yapmıştır haberlerde yer almamaktadır. Sadece Fenerbahçe ve Aziz Yıldırım'ın ismi öne çıkmakta, tartışmalar bu iki isim üzerinden yapılmaktadır. Buna ek olarak operasyona dair verilen bilgiler birbirleriyle çelişkilidir. Kaç maçta şike yapıldığı gibi rakamlar sürekli değişmektedir. Bu yönüyle gazeteler bilgi kirliliği yaratmıştır. Şikenin varlığının tartışılması gerekirken, onun yerine iddialar gerçek sayılarak bir tartışma ortamı yaratılmıştır.

Tüm bu olup bitenlerin önüne geçmek için bazı önerilerde bulunmak mümkündür. Ancak gelinen noktada bu önerilerin temenniden öteye geçmesi kolay gözükmemektedir. İlk olarak siyaset ve futbol ilişkisini sınırlamak pek mümkün değildir. Çünkü bu ilişkinin varlığı kabul edilebildiği gibi isteğe bağlı olarak

inkâr da edilebilir. Bu ilişki, sınırlı derecede resmi bir ilişki biçimidir. Yine de, siyasi aktörlerin bilgilendirilmesi ile belki daha fazla duyarlı olmaları istenilebilir. Tabii hedefe giden her yolu mubah gören siyasi bir anlayıştan fazla bir şey beklemek hayal kırıklığı olacaktır. Fakat medya-futbol ilişki üzerine beklentilerin karşılık bulma ihtimali vardır. Medyanın futbol ile kurduğu birlikteliğin sınırlarını görmek mümkündür. Yapılacak hukuki düzenlemeler ile futbol kulüplerinin, kendi alanlarını ilgilendiren konularda son söz sahibi olması sağlanmalıdır. Aynı şekilde yayın ihaleleri daha şeffaf ve daha paylaşımcı olmalıdır. Spor medyası üzerine de düzenlemelerin yapılması oldukça yararlı olacaktır. Bu alanda çalışacak insanların gazetecilik eğitimi almış olmaları çok önemlidir. Gazetecilik eğitimi almış insanların spor medyasında yer almaya başlamasıyla, şiddetin hâkim olduğu, etik kuralların hiçe sayıldığı bir alan, daha düzeyli bir seviyeye gelecektir. Eğitimli ve bilinçli gazetecilerin, taraftarları kışkırtmayan, tahrik etmeyen söylemleri ile kavga ortamı dağılmaya başlayacaktır. Bu dağılmanın bir 'domino' etkisi yaratarak tüm futbol alanına yayılması bile mümkündür. Şiddetten arınan medya sayesinde taraftarlar, futbola tekrar bir spor etkinliği gözüyle bakmaya başlayacak, bunun dışındaki mesajları umursamayacaktır. Bunun etkisi futbol ve siyaset ilişkisinde de hissedilecektir. Siyaset kurumu artık futbol üzerinden başarı kazanamayaca-

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

ğının farkına varıp, futbolu kendi özgür alanına bırakacaktır.

KAYNAKÇA

AKIN, Y., (2005). Ana Hatları ile Cumhuriyet Döneminde Beden Terbiyesi ve Spor Politikaları, Toplum ve Bilim Dergisi, Sayı: 103, 53-93

AKŞAR, T., (2005). Endüstriyel Futbol, Literatür Yayıncılık, Ankara

ARIPINAR, E., (1992). Türk Futbol Tarihi Cilt I, Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları, İstanbul

ATABEYOĞLU, C., (1991). Türkiye Spor Tarihi Ansiklopedisi

AYGÜL, Z., (2012). “Atatürk’ün Gençliğe Hitabesi’nin Eleştirel Söylem Analizi ile İncelenmesi”, Söylem Çalışmaları, Editör: Sibel Arkonaç, Nobel Yayın, Ankara, 193-209

BÜYÜKBAYKAL, G. N., (2003). Geçmişten Günümüze Türkiye’deki Yazılı Spor Basınında Futbolun Yeri ve Önemi, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

DEMİR, M., TALİMCİLER, A., (2015). Şiddet, Şike ve Medya Kıskaçında Futbol ve Taraftarlık, Literatürk Academia, Konya

ERDEM, O., (2010). Futbolun Bir İdeolojik Aygıt Olarak Kullanılması ve Bunun Medyadaki Yansımaları. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

FİŞEK, K., (1985). 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, Gerçek Yayınevi, İstanbul

GOLDBLATT, D., (2006). The Ball Is Round- A Global History of Football, Penguin Books, London

GÖKAÇTI, M. A., (2008). Bizim İçin Oyna ‘Türkiye’de Futbol ve Siyaset’, İletişim Yayınları, İstanbul

HACIBAYRAMOĞLU, T., (2002). Futbol ve Medya, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul

IRAK, D., (2013). Hükmen Yenik, Evrensen Basım Yayın, İstanbul

KESKİN, Z. E., (1997). Siyasal Yolsuzluklar ve Basın: Türk Basınında Yolsuzluk Haberlerinin Temsili Üzerine Söylem Çözümlemesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

KUPER, S., (2003). Futbol Asla Futbol Değildir, Çev: Sinan Gürtüncel, İthaki Yayınları, İstanbul

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

KÜÇÜK DURUR, E., BAKAR, H., (2016).

“Futbolda Milliyetçilik: 2008 Avrupa Futbol Şampiyonası Haberlerine Yönelik Söylem Analizi”, Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 2, 781-805

ÖZER, Ö., (1997).

Krizin Engellenmesi ve Haber Söylemi: Türkiye’deki İranlı Muhaliflere Yönelik Siyasal Şiddet Haberleri (1985-1996). (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

SEÇKİN, G., (2008).

“1994 Terör Ortamında Vanspor’un Fenerbahçe Yenilgisinin Siyasallaştırılması”, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 26, 249-273

ŞEKER, M., GÖLCÜ, A., (2008).

“Futbolun Televizyonda Yeniden Üretimi”, Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 26, 115-135

TALİMCİLER, A., (2005).

Türkiye’de Futbol ve İdeoloji İlişkisi: Medyadaki Futbol Söylemi Üzerine Bir İnceleme, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir

TEMİZTÜRK, A., (2002).

“Türk Spor Basınının Etik ve Teknik Sorunları”, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı:13, 269-289

VAN DIJK, T., (1988a).

News as Discourse, Lawrence Aarlbau Associates Publication, New Jersey

VAN DIJK, T., (1988b).

News Analysis, Lawrence Aarlbau Associates Publication, New Jersey

YARAR, B., (1999).

“Popüler Kültür ve Siyaset: Türkiye’de 1980’lerde Yeni Sağ ve Futbol”, Mürekkep Dergisi, Sayı: 13, 40-63

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research
October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: There is no doubt that football is one of the prominent sports among the greatest sports activities which trails large masses. Even though it does not end wars, it could pause; football is the most universal sport activity all around the world. Well, where does this power of football come from? Why is football so important for people? And why does football have such a determinant power upon people's lives? It is difficult to answer all these questions thoroughly. Because what we call football is now more than what it is and it will continue to be more than what football is. One of the most important works, maybe the most important one which shows that football has more in the world is Simon Kuper's book called *Football against the Enemy* (2003). Thanks to this book, we can see how far football has gone. And what is more is that it is possible to learn thanks to this book how football is used in many different regions. This book which includes the daily-life equivalents of today's theoretical discussions should be placed in a library of any study on football. Of course, Simon Kuper's book is not the only one that attracts attention upon football. Craig McGill's *Football Inc: How Soccer Fans are Losing the Game* (2006) and Franklin Foer's *How Soccer Explains the World* (2012) are books on football touching upon different issues. Looking at football through Turkey there is no difference from the general situation of football in the world. Most of the people living in Turkey are integrated with football either deliberately or unintentionally. However Turkey's expectation from and ways of use of football is different from the other countries. Turkey's field of usage of football is very wide. Football is used in various purposes such as canvass, ending internal conflicts, raising country's prestige as well as sportive expectations. How successful people are at the afore-mentioned issues is a matter of debate. But these debates which should be carried out upon football are not done enough in our country. The reason of that is maybe the fact that football is not considered as a field of occupation on its own within the social sciences. It is possible to find many theses related to football through a simple search. However these theses are deeply related to the internal dynamics of football. The number of these touching upon the political and media side of football is less. Among the prominent theses is Ahmet Talimciler's PhD Dissertation in 2005. In addition to these, there are books of Ahmet Talimciler on football and the process of match-fixing. There are also books on football written in the past. Books such as Mehmet Gökaçtı's *Play for Us* (2008), Can Kozanoğlu's *We're Gonna Win This Game* (1990) that mention the historical process of football until today and its relationship with the politics

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

reveal the relationship between Turkish football and politics beautifully. **Objective:** The relationship between football, media and politics is touched upon within the context of this study, and it has been aimed to make apparent this relationship in terms of “3rd of July Match-fixing Investigation” in Turkey. For on 3rd of July 2011, Turkish football, media and politics started to go through one of its greatest experiences. In accordance with the extent of the Turkish sports corruption scandal, media channels started to report this issue as news and interpret it on mass media as quickly as possible. After the heat of the operation cooled down a little bit different discussions occurred. In the first days when the operation was being carried out, the subject was handled in accordance with the aspects of sports, but later debates continued through judicial and political argumentations. This change also shows the change that the match-fixing investigation went through. During those days when all this change occurred, media has undertaken a great role of agenda setting and guidance. This role undertaken by media is not a situation to find odd in terms of liberal media perception. **Importance:** The main importance of this study is to analyze the way ‘match-fixing investigation’ process appeared in the press through a critical perspective. However, while doing this, all the things going on are not evaluated only within the context of ‘match-fixing investigation’. This study, at the same time, analyzes the relationship of football with politics and media. As football has been considered a ‘field of experience’ from the very beginning, ignoring football’s relation with politics and media will give deficient results. In other words, this study is important to show that *match-fixing in football is not just about football itself*. **Methodology:** Within the scope of the study, literature review has been carried out in order for both the historical development of football and the basics of its relation with politics and media to be comprehended. Literature review extends the scope of the study and at the same time it gives follow-up data as a source for ‘background’ information which would be necessary for an analysis upon media. In this study carried out upon the representation of ‘3rd of July Match-fixing Investigation’ in media, Teun A. Van Dijk’s ‘Discourse Analysis’ model has been used as a method in the analysis of the data. ‘The Case of Match-Fixing’ is a huge issue. Within the scope of this case, numerous subjects have been discussed through the football in the country. It has been considered that this model has been the best method for the critical analysis of the presentation of the debates in the press. Within the scope of the study, predicating on the daily national newspapers in Turkey, *Türkiye, Cumhuriyet* and *Milliyet* which have different ideological stance and a daily sports newspaper *Fotomaç* which comes to the forefront with its football news mainly about the three biggest teams in Turkey have been included in the paradigm of the study. The reason of including a sports newspaper in the paradigm of the

UHİVE

www.uhedergisi.com

Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi

Ekim / Kasım / Aralık - Güz Dönemi Sayı: 13 Yıl:2016 Jel Kodu: I12-Z1

International Peer-Reviewed Journal Of Communication And Humanities Research

October / November / December - Fall Semester Issue: 13 Year: 2016 Gel Code: I12-Z1

ID:338 K:388

(ISO 9001-2008 Belge No / Document No: 12879 & ISO 14001-2004 Belge No / Document No: 12880)

(MARKA PATENT NO: TRADEMARK)

(2015/04315- 2015-GE-18972)

study is to show the way sports (football) media handles the subject. In this respect, the choice of a sports newspaper is a conscious preference. For 15 days after the 4th of July 2011 when the news about match-fixing were reported, the master pages of the newspapers have been examined and match-fixing news has been analyzed. The reason of examining only the master pages is mainly about the reading habits of Turkish society. **Conclusions:** When examined the results of the analyses carried out, first the similarities between the ways that newspapers reported the match-fixing investigation grab attention. Especially the macro structures of the newspapers are exactly the same. The headings used and visuals are almost the same. Similarly the visuals are analogous in terms of meaning creation. It has been observed that newspapers with different attitude according to these findings have approached the match-fixing investigation in which football is included and which is an interesting subject through a populist perspective.